

GÜVENLİK VE SAVUNMA STRATEJİLERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

Nisan 2023

DÜNYA YENİ BİR DÜZEN ARAYIŞINDA...KUTUP SAYISI NE OLACAK?

Prof. Dr. Fahri Erenel-İstinye Üniversitesi GÜVSAM Müdürü

ABD Çin'e doğru ilerledikçe ve Çin'i kendi kıtasında çevrelemek amacıyla stratejiler geliştirirken, Çin zapt edilemiyor. Çin tarihinde ilk kez pandora'nın kutusundan çıkmışa benziyor. Gelişmeler tekrar kutuya girmesinin ve girmeye zorlanmasının güçleştiğini gösteren işaretlerle dolu.

Dünya gündemini artık ABD değil, Çin'in hamleleri belirliyor. Çin'in batıya doğru büyük yürüyüşü emin adımlarla, zaman zaman pandemi gibi nedenlerle duraksamalar olsa da devam ediyor.

ABD geriden geliyor. Bir yandan Çin'in hamlelerine nasıl karşılık vereceğini düşünürken, Trump'ın devam eden yargılanmasının bir iç kargaşaya evrilebileceği endişelerini yaşıyor, diğer taraftan Ukrayna 'da yolunda gitmeyen bir savaş ve Rusya'nın karşı hamlelerine karşı cevap vermekte giderek zorlanmakta olduğunu hissediyor.

Vietnam, Irak ve Afganistan başta olmak üzere demokrasi getireceğim sözde vaadi ile yapmadığı katliamlar kalmayan ve başarısız olan ABD; Çin, Rusya, İran, Macaristan, Türkiye gibi birkaç güçlü ülkeyi düzenlediği sözde demokrasi konulu toplantıya davet etmeyerek, Siz; bu ülkelere bakmayın, onlar demokrasi ile yönetilmiyorlar diyerek bu ülkeleri dünya kamuoyu önünde otoriter, demokrasi ile yakından uzaktan ilgisi olmayan ülkeler olarak lanse etmeye çalışıyor.

Zorla yanında tutmaya çalıştığı ülkelerin giderek ABD'den uzaklaşmakta olduğu endişesi karşısında ne yapacağını şaşırılmış durumda. Dünya ülkelerinin iplerini tekrar ellerine alarak dünya asla tek kutuplu olamaz mesajı vermek üzere 100'ün üzerinde ülkeyi demokrasi içerikli toplantıya çağırıyor. Aslında emrediyor. Çok kutuplu gibi söylem ve girişimlere kulak asmayın. Tek kutup var." O da ABD" mesajı ile halen ayakta olduğunu göstermeye çalışıyor.

ABD kendi politikasının gereklerini yerine getirmemekte direnen, tam bağımsızlığını korumakta kararlı olan ülkelere karşı yayınladığı raporlar ile demokrasi zirvesine neden davet edilmediklerinin gerekçesini üretmeye çalışıyor. İnsan hakları, terörizm vb. konulu raporlarla hedef aldığı ve kendi çizdiği rotadan ayrılan ülkeleri raporlar üzerinden baskı altına almaya, takipçilerine sakın onlar gibi yapmayın mesajı vermeye çalışıyor.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın 2021 Yılı Terörizm Ülke Raporu ve 2022 İnsan Hakları Raporu Türkiye'yi açıkça hedef alan raporlardan ikisi. 2021 Yılı Terörizm Ülke Raporu, ülkemizin güvenliğine doğrudan tehdit oluşturan terör örgütleriyle mücadelesini kasıtlı bir

şekilde çarpıtmakta, insan hakları raporu ise çoğu kanıta dayalı olmayan iddialara yer vermektedir. Sicilinde her türlü soykırım, savaş suçu kısacası harp ve insan hakları hukukuna aykırı ne varsa örneklerine bolca rastlayabileceğimiz ABD'nin dünyaya bir kez daha demokrasi dersi vermeye çalışması ve davet edilen ülkelerinde çaresizlik içinde davete icap etmeleri gerçek anlamda demokrasi'in iflasıdır.

ABD'nin Birleşmiş Milletler (BM)'de güvenlik konseyi yapısı nedeniyle istediği kararları aldırılmaması üzerine, dengesi bozulan dünyayı yeniden istediği şekilde düzenlemek maksadıyla ipleri eline alarak BM'nin rolünü üstlenmeye çalıştığı görülmektedir. Zaman içinde BM'yi kapatarak, tamamen kendi güdümünde yeni bir BM kurmanın hesaplarını yaptığı izlenimi giderek güçlenmektedir. Yeni BM'nin üyelerinin davet edilen ülkeler olabileceği, askeri organını ise NATO, AUKUS, QUARD dördüsü gibi birbirine entegre edilmiş, NATO liderliğindeki güvenlik örgütlerinin oluşturabileceği güçlü bir olasılık olarak düşünülmelidir.

Dünya giderek güvensizliğin hâkim olduğu kaygan bir zeminde savruluyor. ABD, Demokrasi Zirvesi düzenliyor, ancak yapılan araştırmalar demokrasi kurumlarına olan güvenin gözle görülür bir şekilde azalmakta olduğunu, parlamentolara, hükümetlere ve siyasi partilere duyulan güveninde tarihi bir seviyeye düştüğünü göstermektedir. Avrupalıların Avrupa Birliğine olan bağlılığı ve inancının %50'lerden %33'lere düşmüş olması siyasi ekosistemlere olan güvensizliğin işaretlerini oluşturduğu söylenebilir (Reybrouck,2022:22-23)

ABD'yi hareket geçiren demokrasiye duyulan güvendedeki azalmayı durdurabilmek ve bir restorasyona gidebilmektir. Demokrasiye duyulan güven daha da düşerse, özellikle demokrasiyi yeni deneyimleyen ülkelerde ortaya çıkan şiddet, yolsuzluk, iç savaşlar, ekonomik gerilik ve yoksulluk sonucu demokrasinin genellikle ideal bir sistemden daha noksan olduğunu keşfetmenin yarattığı hayal kırıklığını geriye döndürmenin imkansızlığını görmektedir. Bu tür ülkelerde demokrasiye duyulan güvenin azalmasının güçlü bir lider yönetimine dönüş anlamına geleceğini öngören ABD, bir daha bu ülkelere demokrasiyi tekrar geri getiremeyeceğini, bu ülkeleri demokrasi idealleri kapsamında yanına çekemeyeceğini bilmektedir. Bu nedenle Çin ve Rusya'nın liderliğinde çok kutuplu bir dünya yerine demokrasiden yana olanlar ve demokrasi dışında olanlar şeklinde iki kutuplu bir dünya kurmanın maliyetinin daha az olabileceğini öngörerek sözde demokrasi odaklı girişimlerini hızlandırmaktadır.

Ancak, bütün girişimlerine karşı ABD dünyaya örnek gösterdiği kendi demokrasinin de ciddi kriz içinde olduğunu görmezden geliyor. Başkanlık seçimlerine katılma oranı giderek düşmekte demokrasinin en önemli göstergelerinden olan seçime ilginin azalmakta oluşunun ciddi bir meşruiyet krizini de tetiklemeye başladığı görülmektedir. Seçimlere gösterilen ilginin azalmasına paralel olarak siyasi parti üyeliklerinde de özellikle Avrupa'da ciddi azalmalar görülmektedir. Avrupa Birliği'ne üye devletlerde oy kullanma hakkına sahip olanların

%4,65'ten daha azının bir partiye üyeliği bulunmaktadır. Demokrasilerin içinde bulunduğu bu durum "Demokrasi Yorgunluk Sendromu" olarak adlandırılmaktadır (Reybrouck,2022:28).

1957 tarihli Ulusal Güvenlik Konseyi değerlendirmesinde Afrika'yı küresel stratejik rekabette bir muharebe meydanı ve bir ganimet olarak tanımlayan, soğuk savaş yıllarında Sovyetler Birliği'nin kıtada nüfuz alanı ve müttefik kazanmasını engellemek için siyasi suikastlar ve vekalet savaşları dahil birçok yola başvuran ABD,

Çin ve Rusya'nın Afrika'da artan etkinlikleri karşısında yeni girişimlerde bulunmaya, Demokrasi Zirveleri gibi Afrika Zirveleri düzenleyerek varlıklarını bir sinek gibi gördüğü ülkeleri "karşılıklı saygıya dayalı ilişki" adı altında kendi yanına çekme girişimleri beyhude bir çaba olarak görülmektedir. Afrika ülkeleri, ABD'nin bu girişimleri ile asla kendileri ile egemen birer ülke olarak ilgilenmediğini, küresel rekabetin birer piyonu olarak gördüğü algısının kendilerinde güçlendiğini söylemektedirler. Özellikle Çin'in gerisinde kalmış olmanın hayal kırıklığı ABD'nin Afrika'ya artan ilgisinin nedeni olarak görülmektedir. Afrika'da birçok girişimi sonuçsuz kalan ABD'nin etkisinin bu kıtada önemli ölçüde azaldığı söylenebilir (Küçük,2022).

İster Demokrasi zirvesi olsun, ister Afrika zirvesi olsun ABD Demokrasiyi yayma/destekleme kavramından çok koruma kavramını tercih ettiği söylenebilir. Çin ve Rusya başta olmak üzere otoriter liderler tarafından yönetilen ülke sayılarının giderek artması, otoriter liderlerin daha çok Çin ve Rusya ile temas kurmayı tercih etmesi ve bu tür ülke sayısının giderek artması ABD'nin en azından demokrasi ile yönetilen ülkeleri demokrasi ilkelerinden uzaklaşmalarını maksadıyla, onları bu kavram etrafında konsolide etme çabası olarak görülebilir koruma kavramına bu kadar sıkı sıkıya sarılması. ABD, kutuplaşmayı tekrar soğuk savaş döneminde olduğu gibi ideoloji üzerine oturtmaya çabalıyor. Soğuk savaş dönemi boyunca denediği ve ABD'ye önemli kazanımlar sağlayan bu politikanın tekrar aynı sonuçları vermesini umuyor. Ancak, unuttuğu bir şey var, "aynı yolları kullanarak her zaman aynı sonuçlara ulaşılmayacağı". Bu kez kendisine göre otoriter lider yönetiminde olarak gördüğü, demokrasiden uzaklaştığını söylediği ülkeler arasında Türkiye, Macaristan gibi NATO üyesi ülkelerde mevcut. Bu defa Demokrasi ve komünizm şeklinde ayrılmış iki kutup yerine demokrasi ve otoriterlik şeklinde yine ikiye ayrılmış bir dünya düzenini oluşturmaya çalışıyor. Soğuk savaş sırasında komünizm'i yaymakla suçladığı Sovyetler Birliği'nin yerini bu kez kendisi alarak sözde demokrasiyi koruma mücadelesi vererek küresel rekabet mücadelesinde en azından dengeyi sağlamaya çabalıyor.

Ancak, karşısında bu defa sadece Sovyetler Birliği ve onun yönetimindeki Varşova Paktı ülkeleri bulunmuyor. Çin gibi yükselen bir güç başta olmak üzere İran, Suudi Arabistan, Brezilya gibi güçlü ülkelerde bulunmaktadır. Ukrayna-Rusya savaşında yapmak istediği iki kutuplu bir dünyaya dönüşün temel gerekçelerini dünya kamuoyuna göstermekti. Bu gösteri

uğruna halen devam eden ve ne zaman sona ereceği bilinmeyen güç gösterisinde binlerce insanın ölmesi, bir ülkenin gözler önünde yok olmaya doğru sürüklenmesi, bölge insanların gıda konusunda yaşadığı sorunlarla ilgilenmiyor. Yemen’de bebekler daha 2-3 yaşında hayattan koparken savaşın sona ermesi için girişimlerde bulunmazken, Minsk Anlaşmalarının uygulanmaması adına her türlü yola başvurarak Rusya açısından alternatif bırakmayarak ve Rusya’yı savaşa çekebilmek için her türlü dezenformasyonu uygulayarak kanlı bir savaşı başlatabiliyor ve sonra Demokrasi zirvesi düzenliyor.

Şiddet ekonomisi yürüterek her zaman olduğu gibi yine kazancını arttırmayı, savaş sanayi kompleksinin çarklarını hızlandırmayı hedefliyor ve başarıyor da. Rusya, İran ve Belarus’a uygulamaya başladığı ve diğer ülkeleri de zorladığı yaptırımların olumsuz sonuçlar vermesini beklerken Rusya ve Çin ilişkisinin tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar sıkışmasına yol açıyor.

ABD’nin dediğinden fazlasını bugüne kadar yapmayan Suudi Arabistan gibi bir ülke bile ABD ne derse tersini yapmaya başlıyor. İnanarak veya inanmayarak. Mali ve hidrokarbon kaynak gücünü biliyor. Ve artık yalnız olmadığını da. Çin, Hindistan gibi enerji ihtiyacı olan ülkelerin oldu bittiye asla izin vermeyeceklerinin farkında Suudi Arabistan. Bunun için de ABD’nin yüksek sesle petrol üretimini kısmayın talebine karşılık kısma kararı alarak Rusya ile birlikte hareket edebiliyor. Şanghay İşbirliği Örgütüne gözlemci olarak dahil olabiliyor.

ABD, geçmişten ders almayarak kendi menfaati doğrultusunda Japonya ve Almanya’nın yeniden silahlanmasını önünü açıyor. Japonya için Çin, Almanya için Rusya’yı yaklaşan düşman olarak göstererek bu iki mali gücü yerinde ülkenin savunma sanayisine katkı yapmasını hedefliyor. Japonya’nın askeri harcamalarının boyutu giderek artıyor. Her iki ülkeye F-35 satıyor. ABD bununla da yetinmiyor, Çin’e iyice yaklaşmak maksadıyla Japonya ve Filipinler’de yeni üsler açıyor. AUKUS adlı yapıya yeni üyeler bulmaya çalışıyor. Avustralya’ya nükleer denizaltı satarak Fransa’dan rol alıyor. ABD, Rusya’ya karşı ilan ettirdiği savaşın keyfini sürmek isterken Çin’i Rusya ile birlikte Batı ‘da görüyor. İkinci Dünya savaşında yaşadığı zamanın iki büyük askeri gücü olan Almanya ve Japonya’yı birlikte karşısına alarak yaptığı hatayı onlardan daha büyük askeri güç olan Rusya ve Çin’i birlikte karşısına alarak tekrarlıyor.

Macron’un, Avrupa Komisyonu Başkanı Von der Leyen ile birlikte 05 Nisan 2023 tarihinde Çin’e yaptığı ziyaret sırasında söylemiş olduğu, “Ukrayna-Rusya savaşında barışa gidecek yolun bulunmasında Çin’in önemli bir rol oynayacağına”, “Kendimizi Çin’den ayırmamalıyız” sözleri AB’nin Rusya’ya yaptırım kararına uyarak uğramakta oldukları zararı görmelerinin ve Çin’i de karşılıklarına alarak yeni bir yaptırımın içine dahil olmak istemediklerinin önemli bir

işareti olarak görülmelidir. Diğer taraftan bu ziyaret ve sözler, özerk bir AB dış politikası tesisi için ABD'ye rağmen atılmış bir adım olarak görülebilir.

ABD, her bölgede olduğu gibi Ortadoğu'da geride kalıyor. Son günlerde Ortadoğu bölgesinde yaşanan gelişmelerde ABD yeterli reaksiyon göstermiyor. Ancak, Rusya ve Çin proaktif hareket ediyorlar. Cumhuriyet Gazetesi yazarı Mehmet Ali Güller'in 06 Nisan 2023 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde köşesinde yazdığı "Ortadoğu Baharı" başlıklı makalesinde yer verdiği "ABD'nin Ortadoğu'daki ağırlığı azaldıkça Ortadoğu'daki sorunlar çözülüyor. ABD hegemonyasının zayıflaması, Ortadoğu ülkelerine çok taraflılık sağlıyor, manevra alanı açıyor, ABD, Ortadoğu ülkeleri ile ilişkilerini çıkarları gereği işgaller ve krizler üzerine inşa ederken, Çin ve Rusya barışın ve normalleşmenin üzerine inşa ediyor." ifadelerinin yeni dünya düzeni ile ilgili işaretlerin en belirgin olanı olarak dikkate alınmasını gerekli olduğunu düşünüyorum.

Gelişmeler kutup sayısının tek olmayacağını gösteriyor. İki veya çok kutuplu olacağı kuvvetle muhtemel. Hangisinin olacağı konusunda biraz daha zamana ihtiyacımız olduğu kesin. Güç mücadelesi ve güç geçişleri devam ediyor.

Kaynaklar

Demokrasi Krizi, David Van Reybrouck, Albaraka Yayınları, 2022, İstanbul.

ABD'nin yeni Afrika stratejisi: Retorik realiteyi belirler mi?, Yusuf Kenan Küçük, Independent Türkçe, 2022, <https://www.indytrk.com/node/541341/t%C3%BCrki-%CC%87yeden-sesler/abdnin-yeni-afrika-stratejisi-retorik-realiteyi-belirler-mi>

Duyduk ki ABD Demokrasi Zirvesi Düzenliyormuş, İlhan Uzel, Birgün, 2021, <https://www.birgun.net/haber/duyduk-ki-abd-demokrasi-zirvesi-duzenliyormus->

GÜCÜMÜZE GÜÇ KATIYORUZ: TCG ANADOLU

Prof. Dr. Fahri Erenel-İstinye Üniversitesi GÜVSAM Müdürü

Yerli ve Milli savunma sanayi ürünlerimize bir halka daha ekleniyor. Türk Savunma Sanayimizin ulaştığı seviyenin son ürünü olan Anadolu Amfibi Hücum Gemisi (TCG Anadolu) Nisan 2023 ayı içinde Deniz Kuvvetlerimize katılmış olacaktır. Ülkemize, Silahlı Kuvvetlerimize ve Deniz Kuvvetlerimize hayırlı olmasını diliyorum.

İkizi olarak inşası planlanan Trakya Amfibi Hücum Gemisi ile birlikte zaten güçlü olan Deniz Kuvvetlerimiz Mavi Vatan'da gözü olanların birkaç defa düşünmesine yol açacak bir yeteneğe kavuşmuş olacaktır.

TCG Anadolu gemisi, Türk Deniz Kuvvetleri adına bugüne kadar inşa edilen en büyük gemi olma özelliğini taşımaktadır. 2014 yılında çalışmalarına başlanan 01 Haziran 2015 tarihinde imzalanan sözleşme ile resmen başlayan bu dev proje Cumhuriyetimizin 100. yılında Deniz Kuvvetlerimize teslim edilmiş olmaktadır. Bu geminin üretimi ile kendi donanma gemilerimizi yerli imkanlarla üretme kapasitemizi de önemli ölçüde geliştirmiş bulunuyoruz. TCG Anadolu'da yerlilik oranı%70 civarındadır.

Geminin tasarımında İspanyol deniz kuvvetleri envanterinde bulunan Juan Carlos isimli gemiden esinlenilmiştir. Ancak, projede Türkiye kendi ihtiyaçları doğrultusunda yönünde bazı düzenlemeler yapmıştır. İmalatı, İstanbul Tuzla'da, İspanya'ya ait bir askeri gemi üretim şirketi olan Navantia ile Türkiye'den Sedef Tersanesi konsorsiyum ortaklığında gerçekleştirilmiştir.

TCG Anadolu büyük tonajlı ve kapasiteli bir amfibi hücum gemisi olarak Türk Silahlı Kuvvetleri'nin deniz aşırı harekât ve kuvvet kaydırma yeteneğinde muazzam bir artış anlamına gelmektedir. TCG Anadolu, hafif sınıf uçak gemisi gibi kullanılabilir olmakla beraber, bilinen anlamda bir uçak gemisi değildir (Savunma Sanayi Dergilik, 2020)

Uçak gemileri, kısa mesafe kalkış ve iniş ya da kısa mesafe kalkış dikey iniş özelliğine sahip, sabit kanatlı hava araçlarının operasyonel olarak işletilmesine imkân tanıyacak teknik olanaklara sahip askeri su üstü platformlardır. Uçak gemileri aynı zamanda görev gereği, sevk ettikleri hava araçlarına kapsamlı bakım onarım ve lojistik destek sağlayabilmektedir (Savunma Sanayi Dergilik, 2020).

TCG Anadolu; çok maksatlı amfibi hücum gemisidir. Geminin tipi olan LHD, "Landing Helicopter Dock" yani helikopter harekâtı yapma kabiliyetine sahip havuzlu çıkarma gemisi anlamına gelmektedir. Bu gemi tipi Türk Deniz Kuvvetleri'nde olduğu gibi "Multi Purpose

Amphibious Assault Ship-Çok Maksatlı Amfibi Hücum Gemisi” olarak da tanımlanmaktadır (Durmuş,2018).

TCG Anadolu Çok Maksatlı Amfibi Hücum Gemisi'nin de bir üyesi olduğu LHD sınıfı gemiler ise bir tür doklu (İçerisinde havuz bulunan) çıkarma gemisidir ve öncelikli görevleri; yaklaşık bir tabur büyüklüğündeki askeri birliğin, araçlarıyla birlikte operasyon bölgesine intikalini sağlamak, gerek görüldüğü takdirde operasyonun komuta-kontrolünü üstlenmek ve birlikleri karaya ayak bastıktan sonra da hem muharip hem de lojistik olarak desteklemektir.

1200 kişilik yatak kapasitesine sahip TCG ANADOLU; tabur büyüklüğündeki bir çıkarma kuvveti (yaklaşık 700 kişi), uçucu personel ve karargâh personeline ev sahipliği yapabilecektir. Ayrıca gemide ameliyat, ani müdahale odası, yoğun bakım odası ve diş sağlığı hizmetlerini de içeren 30 yataklı hastane bulunacaktır. Uçuş güvertesi 202 m uzunluk ve 5440 m2 alana sahiptir. Bu güverte üzerinde orta yük nakliye taarruz veya genel maksatlı helikopterlerin iniş kalkış yapabileceği 6 adet, ağır yük nakliye helikopterlerinin iniş kalkış yapabileceği ise 2 adet spot bulunmaktadır. Güverte zemini, 35 tona kadar ağırlıktaki platformların iniş yapmasına uygundur. Hava araçları, uçuş güvertesinde bulunan 2 adet asansör ile alt güvertede bulunan hangar veya hafif araç güvertesine transfer edilebilmektedir (Durmuş,2018).

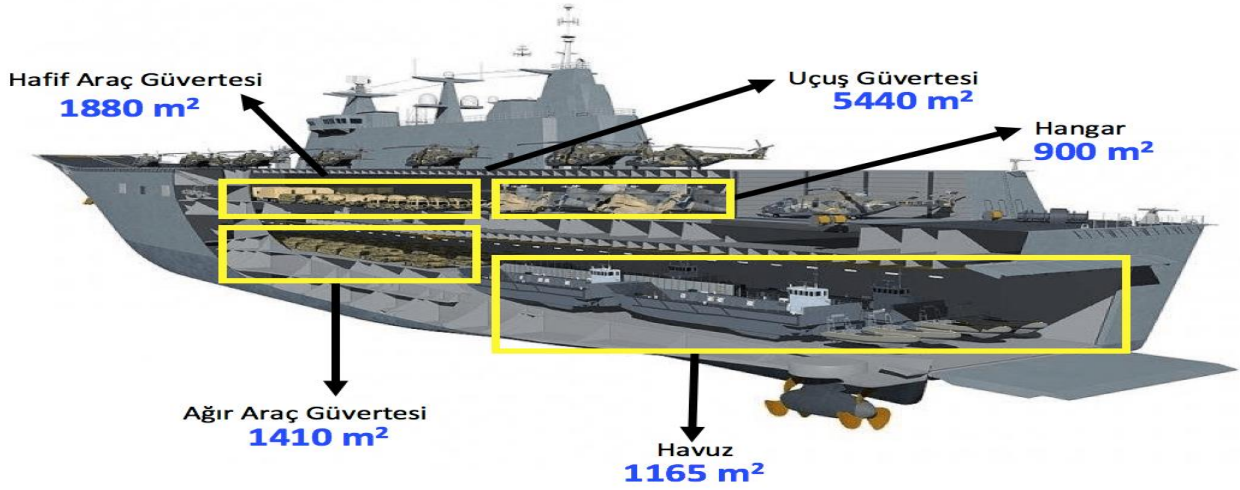
LHD tipi gemilerin, diğer bazı tip çıkarma gemilerinden farklı olarak kıyıya kapak atma ihtiyacı bulunmamaktadır. Bunun yerine hangarında bulunan ekipmanı ve personeli LCU veya LCAC

tipi su üstü araçlarıyla kıyıya sevk eden LHD'ler, ilaveten genel maksat helikopterleriyle intikal sağlayabildikleri gibi tilt rotor hava araçlarının kullanımına da olanak tanımaktadır.

Uçuş güvertesinin boyu, klasik savaş uçaklarının iniş kalkış yapabilmesi için yeterli uzunluğa sahip değildir. Bununla birlikte, güvertenin baş tarafında bulunan 12 derecelik fırlatma rampası (*ski jump*), F-35B modelinde olduğu gibi STOVL (*Short Take Off Vertical Landing* -Kısa kalkış Dikey İniş) özelliğine sahip uçakların iniş ve kalkış yapabilmesi için uygundur. Bu da LHD'nin klasik anlamda bir uçak gemisi olmamakla birlikte, kısıtlı ölçekte bir hava harekâtı gerçekleştirme kabiliyetine sahip olduğu anlamına gelmektedir. LHD'nin taşıyabildiği uçak sayısı, uçak gemilerine nazaran daha az olsa da karşı tarafta yarattığı etki oldukça büyüktür. Bundan dolayı bazı kaynaklarda -geniş veya kısıtlı- hava harekâtı gerçekleştirme kapasitesine sahip olan gemiler de uçak gemisi (*carrier*) olarak değerlendirilmektedir (Durmuş,2018).

SPS JUAN CARLOS I'in Dikey Kesiti(Durmuş,2018).

Uçuş güvertesinin alt kısmında bulunan hafif araç güvertesinde 27 adet Zırhlı Amfibi Araç veya zırhlı tekerlekli araçlar taşınabilecektir.. Hafif araç güvertesinin kıç tarafında bulunan ve bu güverteden bir perde ile ayrılan hangarda 12 adet orta yük nakliye helikopteri veya 8 adet CH-47,Hafif araç güvertesi ile hangar birleştirildiğinde oluşan alanda ise 25 adet orta yük nakliye helikopteri veya 8-10 adet F-35B'ye ilave olarak 12 helikopter taşınabilecektir. Havuzun baş tarafında bulunan ağır araç güvertesinin esas fonksiyonu tank gibi ağır ve paletli araçları taşımaktır; ancak lastikli araç ve/veya konteynerler de depolanabilir. Bu alanda 29 adet tank taşınabilecektir (Durmuş,2018).

Çok Maksatlı Amfibi Hücum Gemisinin Görev Alanları(Durmuş,2018).

Özellikleri

Sınıf ve tipi:	Çok maksatlı amfibi hücum gemisi (LHD)
Tipi:	Landing Helicopter Dock
Deplasman:	27.436 ton tam yüklü
Uzunluk:	231 metre
Genişlik:	32 metre
Yükseklik:	58 metre
Güverte:	5.440 m ²
Rampalar:	Ski-Jump
Kurulu güç:	5 adet 8.000 KW Man 16 V 32/40
İtme gücü:	Kıç itici: 2 adet 11 MW Siemens SiPOD Baş itici: 2 adet 1.500 KW Brunvoll
Hız:	Maksimum 21,2 kts (39,26 km/sa)
Menzil:	9.000 deniz mili (17.000 km; 10.000 mi) at 16 knot (30 km/sa; 18 mph)
Tekne ve iniş gemi taşıtı:	4 adet mekanize çıkarma aracı (LCM) veya 2 adet hava yastıklı çıkarma aracı (LCAC) 2 adet personel çıkarma aracı (LCVP) İnsansız deniz araçları
Kişi kapasitesi:	56 uçuş personeli 50 hastane personeli

	200 karargâh personeli 550-700 kişilik amfibi komandosu Toplam 1.223 kişi
Mürettebat:	371 kalıcı personel
Silah donanımı:	2 adet Phalanx Block 1B 5 adet ASELSAN STOP 1 adet RAM
Uçak mevcudu:	50-110 adet Bayraktar TB3 insansız hava aracı veya Bayraktar Kızılelma 8 adet As532 veya Boeing CH-47 Chinook helikopter 4 adet T-129 ATAK helikopteri 2 adet S70-B SEAHAWK genel maksat helikopteri

[https://tr.wikipedia.org/wiki/TCG_Anadolu_\(L-400\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/TCG_Anadolu_(L-400))

LHD'nin asıl üzerinde durulması gereken özelliği gerektiğinde uçak gemisi rolünü de üstlenebilecek olmasıdır. Günümüz deniz harekâtlarında hava desteğinin kritik önemi haizdir. Hatta hava desteğinden yoksun bir deniz kuvvetinin muharebe ortamındaki etkinliğinin büyük ölçüde azalacağı hususunda genel bir mutabakattan bahsedilebilir. Bu açıdan bakıldığında çevre denizlerdeki harekâtlarda Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarının ihtiyaç duyacağı hava desteğinin bir ölçüde Türk Hava Kuvvetleri'ne ait uçaklar tarafından sağlanması mümkündür. Ancak uçakların menzillerinin ve havada kalış sürelerinin sınırlılığı düşünüldüğünde kıyı sularından uzaklaştıkça hava desteğinin etkinliğinin azalacağı, belli bir noktadan sonra ise zaten hiç mümkün olmayacağı ortadadır. Gerçi tanker uçakları ile havada yakıt ikmali yapılarak uçakların harekât yarıçapı ve havada kalış süresi uzatılabilir. Ancak başka ülkelerin hava sahalarının kullanılmasının gerekeceği durumlar bir yana düşman hava sahasında ve yüksek tehdit ortamında bunun ne ölçüde yapılabileceği tartışmalıdır (Özgen,2018:43).

2015 yılında yayımlanan strateji belgesinde Türk Deniz Kuvvetleri açıkça Orta Çaplı Küresel Güç Aktarımı Donanması yeteneğine sahip bir kuvvet yapısını hedeflediğini deklare etmiştir. Bu kategorideki donanmaların kuvvet yapılarında uçak gemileri, amfibi hücum gemileri, muhrip ve fırkateynler, nükleer denizaltılar ve lojistik destek gemileri yer almaktadır. Nitekim bu tip donanmaların özelliği, bağımsız şekilde kıyı sularının ötesinde ve yakın okyanus

alanlarında büyük çaplı ve yüksek yoğunluklu bir deniz harekâtını icra edebilecek imkân ve kabiliyetlere sahip olmalarıdır (Özgen,2018:45).

Türk Deniz Kuvvetleri,TCG Anadolu ile Orta Çaplı Küresel Güç Aktarımı Donanması yeteneğine ulaşmış olduğu değerlendirilmektedir.

Anadolu gemimizin pruvası neta, dümeni viya, rüzgârı da kolayına olsun.

Kaynaklar

- Durmuş, S. (2018). Deniz Kuvvetleri TCG ANADOLU ile Ne Kazanacak? <https://bahriyeenstitusu.org/2018/09/27/deniz-kuvvetleri-tcg-anadolu-ile-ne-kazanacak/>.
- Millisavunma.com(2017). TCG Anadolu Çok Maksatlı Amfibi Hücüm Gemisi (LHD)., <https://www.millisavunma.com/tcg-anadolu-cok-maksatli-amfibi-hucum-gemisi->
- Özgen,C.(2018). Türk Deniz Kuvvetleri Açısından Uçak Gemisi Tedarikinin İncelenmesi,Savunma Bilimleri Dergisi,17/2, ISSN (Basılı) : 1303-6831 ISSN (Online): 2148-1776,s:21-59
- Savunma Sanayi Dergilik (2020). TCG Anadolu; bir uçak gemisi değildir <https://www.savunmasanayiidergilik.com/tr/HaberDergilik/TCG-Anadolu-bir-ucak-gemisi-degildir>
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/TCG_Anadolu_\(L-400\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/TCG_Anadolu_(L-400))

CUMHURİYET SENATOSU ACİLEN KURULMALIDIR

Prof. Dr. Anıl Çeçen -Ankara Kalesi: 338

Yirminci yüzyılın ikinci yarısına doğru Türkiye bir askeri müdahale ile karşılaşınca ,Millet Meclisi yerine bir kurucu meclis kurulmuş ve ülkenin önde gelen bilim adamları ve uzmanlardan seçilen bir üst düzey kadro ,Türkiye Cumhuriyetini yirmi birinci yüzyıl üzerinden gelecek asırlara taşıyacak bir düzeyde yeni bir anayasa yapılarak yürürlüğe konmuştur .Türkiye'nin önde gelen üniversite hocaları ve hukuk ile siyaset biliminin önde gelen temsilcilerinden seçilerek bir araya getirilen Anayasa Komisyonu aylarca çalışarak ve 1961 anayasa taslağını hazırlayarak Kurucu Meclis başkanlığına teslim etmiştir . Türkiye Cumhuriyeti tarihinde 1921, 1924 anayasalarından sonra kabul edilen üçüncü anayasa olarak 1961 anayasası Türkiye'nin en özgürlükçü ve etkin anayasası olarak benimsenmiş ve bu doğrultuda Türk devleti açısından, yirminci yüzyılın ikinci yarısında çok zor bir siyasal dönem

geldiği düşünülerek , Atatürk Cumhuriyeti yeniden bürokratik bir düzenlemeye tabi tutularak anayasal düzeyde daha üst düzeyde bir örgütlenmeye gidilmiştir .

Devlet yapısının yenilenmesi doğrultusunda yapılan anayasa değişiklikleri içinde en önde geleni, Millet Meclisinin yanı sıra bir de Cumhuriyet Senatosu adıyla çok okumuşlar meclisi görünümünde bir de ikinci meclis olarak batı demokrasilerinde çok görülen Cumhuriyet Senatosu oluşturulmuştur. 1961 anayasası ile Türk devletine kazandırılan Cumhuriyet senatosu ile Türk demokrasisinde parlamenter sistem, iki meclisli bir yapılanma üzerinden Cumhuriyet Senato'sunun kurulmasıyla birlikte daha da güçlendirilerek geliştirilmiş ve bir ara rejim ürünü olan 1982 Anayasası yürürlüğe girene kadar, 1961 Anayasası ile birlikte Türk demokrasisinin ve hukuk devletinin önemli bir parçası olmuştur.

Her siyasal dönem bir önceki dönemin tepkileri ile dolu olduğu için, tek partili demokrasiden çok partili dönüşüme yönelik ülkeyi Demokrat Parti iktidarı ile karşı karşıya getirmiştir. Cumhuriyeti kuran Atatürk'ün partisi yirminci yüzyılın ortasına kadar iktidarda kalarak, Atatürk Cumhuriyetinin kurucu iradenin ilke ve esaslarına uygun bir yönde oluşturulması için çaba göstermiştir. O dönemin koşullarında Rusya'da var olan Sovyetler Birliği devlet yapılanmasının etkileriyle hareket edildiği için iki kutuplu dünya ve büyük sosyalist sistemin varlığı gibi siyasal faktörler devlet ve ülke yönetiminin biçimlenmesine tesir ederken, bir oldu bitti ile karşılaşmamak için ikinci bir meclisin kurulması için gereksinme doğmuştur. Bu durumu dikkate alan Türk devlet yönetimi Atatürk döneminden iki çok partili bir düzene geçerken aynı zamanda çift meclisli bir yeni yapılanmaya doğru adım atılmıştır. İki meclisli bir yeni anayasal düzen kurulurken, uluslararası alandaki iki kutuplu sistemin varlığı dikkate alınarak Cumhuriyet Senatosu kurulmuştur.

Sosyalist sistemin kurulmasından sonra Türkiye'nin güvenliği riskli bir aşamaya gelirken, devletin ve demokratik rejimin daha güçlü bir kamu düzenine kavuşturulabilmesi doğrultusunda ikinci meclisin oluşturulmasına giden yol benimsenerek, Cumhuriyet Senatosu 1961 Anayasası ile birlikte Türk anayasal sisteminin tamamlayıcı bir parçası biçiminde gündeme getirilmiştir. Özellikle batı demokrasilerinde görülen ikinci meclis oluşumu yapılanmalarından esinlenerek, Cumhuriyet Senatosu hem 1961 Anayasası ile getirilmiş hem de ayrı bir yasal düzenleme ile kurucu iradeden gelen yönlendirmeler doğrultusunda örgütlenmeye çalışılmıştır .Asya-Afrika komşuluğuna sahip bir merkezi devlet olarak , Türkiye Cumhuriyeti gene komşusu olduğu Avrupa kıtasının siyasal kültürünü dikkate alarak batı tipi bir demokrasilerin önemli bir organı olan Senato kurumunu , aynı zamanda cumhuriyet rejiminin tamamlayıcısı biçiminde siyasal rejimin ülkede örgütlenmesine destek olarak devreye sokmuştur . Batı blokunun güçlü patronu konumunda yer alan Senato kurumu ikinci bir Meclis olarak ABD, İngiltere, İtalya, gibi köklü batı demokrasileri içinde gelişmeler

gösterince, geleceğe dönük hedef olarak batı tipi demokrasileri kendine örnek seçen Türkiye gibi Orta Doğu ya da Asya ülkelerinde ikinci meclis yapılanmaları gündeme getirilerek, Senato ya da benzeri kurumlar anayasalar aracılığı ile geliştirilmiştir.

Cumhuriyet Senato'su doğrudan bir cumhuriyet organıdır ve Millet Meclisi'nin tamamlayıcısı olarak anayasal düzen içerisinde yerini almıştır. Siyasal tarih açısından konu ele alındığında ilk ikinci meclislerin ya da senatoların ikinci meclis olarak eski Roma, Kartaca ya da Bizans gibi tarih öncesi dönemden gelen siyasal yapılanmaların içinde yer aldıkları görülmüştür. Antik çağlarda başlayan senato uygulamaları daha sonraki dönemlerde de devam ederek yeni ve yakın çağlarda da gündeme geldikleri anlaşılmaktadır. Daha çok yaşlı ve uzman nitelikleri taşıyan senatörlerin üye olarak yer aldığı bir uzmanlar ya da yaşlılar meclisi olarak kurulmuş olan eski dönem Senatolarının, halk ya da millet meclislerini tamamlayan , bu tür halk birlikteliklerinin aldıkları kararları destekleyerek arka çıkan yapılanmalarıyla ,ülkede demokrasiye geçişleri kolaylaştıran ve demokrasilerin dağılma ya da çözülme gibi olumsuz yönlenmelerine karşı çıkarak halk temsilcilerinin kendi kendilerini yönettikleri bir büyük halk parlamentosuna giden yolu açtıkları görülmektedir .

Devlet ve hükümet başkanlarının kendi yönetimleri ya da hükümetleriyle ters düştikleri durumlarda taraflar arasındaki tartışma ve anlaşmazlıkların giderek kökleşerek içinden çıkılmaz bir hale geldiği durumlarda, Senatolar bir yüksek meclis ya da bir üst organ olarak devlet yönetiminde tarafsızlığı gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Senato bir ikinci meclis olarak siyasal bir organ olduğu gibi, aynı zamanda batı ülkelerinde yer alan eğitim düzenlerinde de fakülte temsilcisi olan öğretim üyelerinin, üniversite öğretim üyelerinin katılımı ile toplanan üniversite senatolarının idari temsilciler olarak yer aldıkları ve bu doğrultuda eğitim çalışmalarının yönetiminde görev yaptıkları görülebilmektedir. Fakülte, yüksekokul, enstitü ve bunlara benzeyen idari eğitim merkezlerinin temsilcileri de belirli aralıklarla toplanan Üniversite senatolarında senatör olarak yer alabilmişlerdir. Genel olarak Senatolar, üniversitelerin eğitim düzenini temsil eden akademik çalışmaların da karar organı olarak çalışmaktadırlar. Batı demokrasilerinde Roma, Venedik, Hamburg, Nice ve Moskova gibi şehirlerde, merkezi devlete yardımcı olmak üzere eski zamanlarda bazı senato yapılanmaları gündeme getirilmiştir.

Senatoların kurulduğu ülke ya da kentlerde halkın temsilcileri, senatör olarak bu kurumlara üye oluyor ve gene senatörlük statüsü içinde çalışmalar yaparak ülkede halk yönetiminin eksiksiz bir biçimde devlet ve kent yönetimine katkı sağlamasını gerçekleştiren adımlar atılıyordu. Çar Petro zamanında Rusya'da bir çok üst düzey karar Senato'da alınıyor ve daha da ileri gidilerek devlet yönetimi ile ilgili çalışmalar gene senato çatısı altında yerine getirilmeye çalışılıyordu.

Venedik ve Hamburg gibi şehirler kendi devletlerini kent merkezli olarak örgütlemeye yöneldikleri zaman ülke yönetiminden kent yönetimine geçiliyor ve bunun sonucu olarak da kent merkezli devletlere de cumhuriyet adı veriliyordu. Sınırları zaman içerisinde genişleyen ve imparatorluk konumuna gelen eski kent devletleri de meclis gereksinmelerini karşılayabilmek için kendi içlerinde senato kuruluşuna öncelik veriyorlardı . Senatörleri bazı dönemlerde halk bazan da krallar seçiyor ve böylece devlet yönetimini güçlendirecek ikinci meclis uygulamalarına ülke yönetiminde yer veriyorlardı .Roma imparatorluğu döneminde senatolar süreklilik kazanan ve meclislere göre daha etkin çalışmalar yapan devlet organları olarak savaş ve seferler döneminde çok daha aktif çalışmalar yaparak öne çıkıyordu .Roma ve Kartaca savaşlarının uzun sürmesi noktasında Roma senatosu devletin en aktif çalışan merkezi organı olma şansını elde ediyordu .

Kartaca imparatoru Anibal'e karşı Roma devletinde senatörler çok daha fazla etkinlik sağlayınca, Roma devleti bir imparatorluk konumuna gelerek Akdeniz'i çevreleyen bir büyük alanda hegemonya düzeni kuruyordu. Savaş sonrasında imparatorluk sınırları elde edilirken, Roma imparatoru en büyük dünya devleti olan Roma imparatorluğunun tam anlamıyla hem yöneticisi hem de temsilcisi olarak, mutlak bir otoriter düzene geçişi senato aracılığı ile kurmuş oluyordu. Devletin imparatorluk düzeninin çıkmaza girdiği durumlarda ya da ülke krizinde, Roma kralı senatoyu hukuk düzeninin merkezi olarak göreve davet ediyordu. Roma imparatorluğu dönemindeki senato çalışmalarında görülen durumlarda, senato her durumda hem üst düzey hem de yardımcı organ olarak siyasal bunalımların aşılmasında önemli görevleri yerine getiriyordu. Roma imparatorluğu çöküşü sonrasında Roma Senatosu, Roma belediyesi konumuna getiriliyordu.

Genel olarak Cumhuriyet Senatosu her dönemde var olan devlet yönetiminin bir parçası konumundaki kamu organıdır .Kamuya dönük ve daha etkili yasama çalışmaları yapabilmek için demokratik rejimlerde ikinci meclis olarak kurulan Cumhuriyet Senatosu , Türkiye Cumhuriyeti siyasal rejimi içinde batı ülkelerindeki örneklerine benzeyen bir yapılanma içinde yer almıştır .Hukuk düzeni ve siyasal rejimin koşulları birlikte ele alındığında ,yasama organlarında bu durumlara uygun düşen düzenlemelere yer verilmiştir . Bir anayasal düzen içinde yasama organı olarak ele alınan millet meclisleri çalışmalarını sistemin istekleri doğrultusunda yürütürken ,ya birinci meclisin yetersiz kaldığı ya da zaman içinde öne çıkan gerekliliklerin etkileriyle senatolar ikinci meclis olarak kurulurlar ve de bu doğrultuda çalışmalarını sürdürürler .Genel anlamda siyasal gereklilikler ya da rejimin işleminde aksaklıklar öne çıktıkça, ikinci meclis arayışları hızlanmakta ama sıkışık durumlar ortadan kalktığı dönemlerde ise normale dönülürken bazan Türkiye'de olduğu gibi yeni düzenlemeler

sırasında ikinci meclislere yer verilmemekte ve tüm yasama faaliyetleri tek bir meclisin çatısı altında yürütülmeye çalışılmaktadır .

Türkiye’de de benzeri bir durum ortaya çıkmış ve 1961 Anayasası ile getirilmiş olan Cumhuriyet Senatosu 1982 Anayasası ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır. İki de ara rejim ürünleri olan 1961 ve 1982 Anayasaları çıkartılırken Kurucu Meclis kararı ile kabul edilen Cumhuriyet Senatosu ,1982 de çıkartılan yeni Anayasa ile Danışma Meclisi kararı ile sistem dışında bırakılarak hareket edilmesiyle, Türkiye Cumhuriyeti siyasal sistemi içindeki yerini kaybetmiştir . Çeyrek yüzyıla yaklaşan bir zaman dilimi içinde Türk siyasal sistemi içinde yer alan Cumhuriyet Senatosu’nun ,Türkiye’deki bilim çevreleri tarafından ele alınarak geçmişten gelen deneyler sonucunda her yönü ile incelenmesi gerekirken , böyle bir yaklaşım izlenmemiş ve yeni bir Anayasa ile geleceğe dönük bir yeni yapılanma oluşumuna doğru yönlendirken, yeniden parlamenter demokrasiye doğru bir geçiş yapılmasına çalışılmakta ama tek adam otoritesine dayanan bugünkü rejim içinde yasama organı olarak sadece millet meclisi üzerinde durulmakta ama bir türlü diktatörlük eğilimlerine karşı denge unsuru olabilecek ikinci meclis ya da Cumhuriyet Senatosu oluşumu bir türlü dikkate alınmamaktadır .

Türkiye son çeyrek yüzyılda giderek parlamenter demokrasiden uzaklaşırken giderek küresel emperyalizmin bütün dünya ülkelerine zorla ve baskılarla dayattığı bir tek adam rejimi ,otoriterlik üzerinden diktatörlüğe doğru sürüklenmiş ve seçimli otokrasi görünümünde mutlakiyetçi bir tek adam çizgisinde yeni bir tür faşizm senaryolarının tartışıldığı eskisinden farklı bir siyasal ortam yeni dönem koşullarında gündemde öne çıkmıştır . Yirminci yüzyılın ortalarına doğru ülkenin önde gelen Anayasa hocaları yazdıkları bilimsel makalelerinde , artık ikinci bir meclisin kurulmasının zamanının geldiğini yazılarında dile getirirken 1950 li yıllarda Türk demokrasisi tek partili bir rejimin getirdiği sorunlarla uğraşarak, yeni bir yüzyıla doğru ilerlemeye çalışıyordu .1924 Anayasasının genel seçimleri çoğunluk sistemine dayanan bir çizgide düzenlemesi nedeniyle , ana muhalefet partisi ile iktidar partisi arasında dengesiz bir durum çıkmış ve bu doğrultuda Millet Meclisi iktidarın son döneminde elindeki yasama gücünü bir komisyona devretmek zorunda kalmıştır .

Meşhur Tahkikat Komisyonuna meclisin yetkileri devredilince beş yüz milletvekilinin ortak bir irade ile temsil ettiği Türk ulusunun genel iradesi, bir avuç Meclis üyesine yeni bir yasa çıkartılarak devredilmiştir . O devrin başbakanı Meclis genel kurulunda yapmış olduğu bir konuşmada parlamentonun her türlü kararı almaya yetkili olduğunu ve hatta daha da ileri giderek milletvekilleri isterlerse odunu bile milletvekili ilan edecek bir güce sahip olduğunu söylemiştir .Seçim sisteminin çoğunluğa dayanması nedeniyle iktidar ve muhalefetin oyları yakın düzeyde olmasına rağmen , birinci parti olarak iktidar partisi Meclis üyesi olarak büyük bir farka sahip olmamasına rağmen ülkede diktatörlük olarak adlandırılabilir ağır baskı

ortamı oluşturarak tek meclis diktasına doğru bir gidiş öne çıkmaya başlamıştır .İktidar bu aşamada otoriteyi tekeline alırken Millet Meclisini dikkate almamış ve otoriter yönetimini bir dikta yönetimine doğru sürüklemeye çalışmıştır . İşte bu anayasal sorun hukuk devletini yıkarken, siyasal iktidar Millet meclisini kontrol altında tutmaya çalışmış ama bunu başaramamıştır.

Cumhuriyet Senatosu'nun 1961 Anayasası ile ikinci bir meclis olarak kurulması ,cumhuriyetin ilk dönemlerinden gelen bir kuvvetler ayrılığı sorununun çözüme kavuşturulmaya çalışılmasıdır .Atatürk tek adam olarak devleti kurarken önde gelen bir liderlik yapmış ve bütün dünyayı ve tarihin her dönemini inceleyerek hareket etmiştir. Çoğunluklu seçim sisteminin ortaya çıkardığı dengesiz meclis oluşumlarında, demokratik rejim yürüyemez bir duruma gelirken ,baskı yönetimine kayan o dönemin siyasal iktidarı muhalefetini susturmak amacıyla, Millet Meclisi toplantılarına son vererek ,meclisin yetkilerini gene meclisin içinden çıkan bir komisyona devrederek ,işleri iktidar partisinin kontrolunda sürdürmeyi bir karşı çıkış olarak gündeme getirebilmektedirler . Osmanlı devleti dağılırken , Abdülhamit'in otoriter yönetime kayması , imparatorluk dağılırken yeni kurulmakta olan ulus devletin kurucu önderinin meclis hükümeti sistemine yönelerek devlet organlarının sahip olduğu otoriteyi kendisinin merkezinde yer aldığı bir kuvvetler birliği sistemi içinde cumhuriyet rejiminin kurulmasını geçmişten gelen otoriter eğilimlerin yansıması olarak görürken ,cumhuriyetin ilanı sonrasındaki yeni devletin kuruluş aşamasında otoriter eğilimlerin bölücülük çizgisinde gelişimini önlemek üzere , meclis hükümeti sistemi adı altında ülkede çağdaş bir parlamenter sistem kurulmaya çalışılmıştı.

Atatürk çağdaş bir cumhuriyet devletini demokrasi ile bütünleştirerek yoluna devam etmeye çalışırken ,bir çok engel ile karşılaşmış ama bu hedefinden geri dönmemiştir .Atatürk sonrasında çok partili sisteme geçilirken iktidarın değişimi ile büyük bir çoğunlukla Demokrat Partinin iktidara gelmesi üzerine ,rejimin otoriter bir çizgiye kayarak hak ve özgürlüklerin meclis otoritesi karşısında ortadan kalkması gibi bir olumsuz durum ,ülkede cumhuriyet ile birlikte demokrasinin gerçekleşmesini de tehlikeye atarak, tek meclis üzerinden hak ve özgürlüklerin yeterince korunamadığı durumlarda , batı demokrasilerindeki senato ya da ikinci meclis arayışlarının gündeme gelmesiyle , ortaya çıkan bir askeri müdahale döneminde bilim adamı ve uzmanların yaptığı hazırlıklara dayalı olarak, 27 Mayıs koşullarında Senato bir cumhuriyet kurumu olarak Türkiye Cumhuriyeti anayasasındaki yerini almıştır.

Batı tipi demokrasilerde her önüne gelen aday olarak meclise halkın temsilcisi, statüsünde girme şansını elde edince, bu kez ilgili ilgisiz ya da yeterli veya yetersiz kişilerin parlamentoya üye olarak girme hakkı tanınmış ve bu nedenle de siyasetin düzeyinin fazlasıyla ortadan kalkmasına giden yol açılmıştır. Siyasal alanda bilgi ve tecrübe sahibi toplum kesimleri aydınlar ve okumuşlar ile bu alanda hiçbir bilgisi ya da deneyimi olmayan kadroların siyasete girerek

bilgisizlik çizgisinde bir gidiş ile ülke yönetimini çöküşe ve devleti de dağılmaya doğru zorlayan olumsuz gelişmelerin doğmasına yol açmışlardır. İşte bu aşamada batının önde gelen gelişmiş ülkeleri siyasal sistemlerine ikinci meclisleri getirerek , okumamış halk kesimlerinin yönetimde hatalara meydan vermesini önlemeye çaba göstermişlerdir .Ankara ve İstanbul hukuk fakültelerinde oluşturulan bilim komisyonları aracılığı ile demokrasinin cehalet ortamında yok olmasını önlemek üzere birinci meclisin hatalarını ve eksiklerini gidermek üzere, ikinci bir meclisin yüksek bir denetim organı olarak kurulmasına giden yol açılmıştır .Meslek sahibi , belirli alanlarda uzman ,bilim adamı ve bir çok tecrübeyi yaşayarak yaşlanmış olanlar arasından seçilecek deneyimli olgun insanların yer alacağı bir Cumhuriyet Senatosu'nun kurulmasına , 27 Mayıs döneminin yönetimi karar vermiştir .

Bir devleti ayakta tutabilecek ve devlet adamlığı düzeyine gelerek ülkeyi başarı ile yönetecek kadronun siyasal alanda etkin bir konuma gelmesiyle birlikte, Cumhuriyet Senatosu'nun sistemin eksik ve aksayan yanlarının giderilmesinde devreye girerek gereksinmeleri karşılması gibi bir durumda ,ara rejimlerin ortaya çıkmasına yol açabilecek siyasal bunalımların önlenebileceği savunulmuş ve bu doğrultuda dış müdahaleleri önleme çizgisinde krizlere doğru demokratik cumhuriyetin kaymasını önlemek üzere sistemin bir üst yönetimi olarak Cumhuriyet Senatosu'nun Türkiye'de kurulmasına karar verilmiştir . Yaşlı, tecrübeli ve yüksek tahsilli insanlardan oluşan bir üst meclisin Cumhuriyet Senatosu kimliği ile kurulması, ülkenin darbeler sezonuna sürüklendiği aşamada, bu gibi olumsuzlukları sistem içinde önleyecek bir hukuksal çözüm olarak görülmüştür.

Cumhuriyet Senatosu bir okumuşlar meclisi olarak kurulurken, ülkede okuma yazma bilmeyenlerin çok fazla oluşu da etkili bir faktör olmuştur. Cumhuriyet ve demokrasi yönetimlerinin bilgi ve kültür düzeyi gerektirmesi yüzünden her iki rejimi de yürütecek, bu alanlarda sorumluluk üstlenerek ülkenin gereksinmeleri doğrultusunda hareket edecek, önemli kadrolara gereksinme vardır. Bir çok konuda yetişmiş ve uzman olmuş kişilerin siyaset sahnesindeki yozlaşmış çevrelerin etkisi altında kalmalarını önlemek üzere, her alanda uzmanlık düzeyine gelmiş olan yetişmiş insanların içinden seçilecek temsilcilerin, Cumhuriyet Senatosuna üye olarak o kurumun çatısı altında siyasal deneyim kazanmaları ve böylece deneyim sahibi temsilciler olarak ve siyasette ön planda yer alarak cumhuriyetin ve demokrasinin kesintiye uğramasını önleyebilmektedir. Seçimler sırasında ya da partiler arası mücadele aşamalarında etkili olabilecek kadroların aydın toplum kesimlerinden çıkabilmesi için, Cumhuriyet Senatosu bir anlamda siyaset okulu gibi devreye girerek, yetenekli temsilcilerin arasından geleceğin devlet adamlarını ya da siyasal liderlerini ortaya çıkarabilecektir. Zaman içinde gündeme gelmekte olan seçimler sırasında kadrolar yenilenecek yola devam edilebilir ve böylece cumhuriyet devletinin gereksinmeleri karşılanarak, Atatürk'ün

söylediği gibi sonsuza kadar yürürlükte kalacak bir cumhuriyet devleti ve demokratik rejime Türk ulusu sürekli olarak sahip olma şansını, sürekli olarak elinde tutma şansını elde edebilecektir. Halk kitleleri arasından Millet Meclisi üyeleri çıkararak rejimin içinde yerlerini alırlarken, okumuş ve aydın kişiler arasından seçilecek senatörler de Cumhuriyet Senatosunda geldikleri toplum kesimlerini temsil ederek, siyasal toplum içindeki dengelerin korunması ve yeni dengelerin oluşturulmasına katkıda bulunmuşlardır.

1961 Anayasasının getirdiği yeni siyasal düzen içinde kurulan Cumhuriyet Senatosu aynı anayasanın 70. Maddesine göre Milli Birlik Komitesinin eski üyeleri ile eski cumhurbaşkanları yaşamları boyunca Cumhuriyet Senatosu üyeleri olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle senato üyeleri seçimle gelenler ve de doğal üyeler olarak ikiye ayrılmıştır. Türkiye’de kurulan çift meclis sisteminde altı yıl süre ile seçilen senatörler her iki yılda bir kura sonucuyla belirlenen üçte bir üyelik yenileme seçimlerinin yenilenmesi sisteminin içinde yer almaktadırlar. Senatörler bu sistem içinde iki yılda bir üçte bir oranında yenilenmektedir. Amerika’daki üye yenileme sistemine benzeyen bir sistem, Millet Meclisi seçimleri ile uyumlu olacak biçimde ele alınarak düzenlemeler bu doğrultuda yapılmıştır.

Her iki senede bir yapılan üçte bir yenileme seçimleri Milletvekillerinin genel seçim tarihleri ile uyumlu olarak belirlenmiştir. Seçimler arasında uyumluluk tarihlerde sağlanamazsa, o zaman iki yılda bir yenilenen üçte bir senatör yenileme seçimleri bir sonraki seçimlere kadar ertelenebilmiştir. Genel anlamda Cumhuriyet Senatosu üyelikleri seçimle gelenler ve doğal üyeler olarak belirlenmiştir. Seçimle gelen üyeler de halkın seçtikleri ve cumhur başkanının seçtikleri olarak ikiye ayrılmakta ve cumhurbaşkanına on beş üyeyi seçme yetkisi kanunla sağlanmaktadır .Cumhurbaşkanı belirli alanlarda uzmanlığı ile tanınmış kişiler arasından on beş kişiyi senatoya üye seçerek , okumuşlar meclisinde kariyer sahibi ve aydın kadroların görev yapmalarına dikkat etmesi yasal düzenlemeler içinde uygun görülmüştür .Zaman içinde üçte bir yenileme seçimlerinde devlet gereken hızlılığı sağlayamayınca , sırası gelen ara seçimler bir dahaki seçimler ile birlikte yapılmaya çalışılmıştır . Cumhurbaşkanlığınca seçilen üyelerin yerine atama yapılırken, yeni gelen üyeler eski üyenin geride kalan üyelik süresini doldurmuştur.

Kontenjan senatörleri arasından iki kez cumhurbaşkanı seçilmiş ve bu doğrultuda Cumhuriyet Senatosu üst düzeyde Türk devletinin yapılanmasını sağlayan temel hukuk kurumu konumuna gelmiştir. Millet meclisinde halk tarafından seçilen milletvekilleri ile Senatodaki üyeler karşılaştırıldığında Cumhuriyet Senatosu tam anlamıyla yaşlılar meclisi konumunda olduğu açıkça ortaya çıkmıştır .Milletvekilleri otuz yaşında parlamento üyesi olurken , senatörler on yaş büyüklerden seçilirken kırk yaş esas alınmıştır .Millet meclisinde görev yapan milletvekillerinin sahip olduğu bütün hak ve özgürlükler senatörlere de tanınarak ,onların eşit

statüde parlamenter olması sağlanmıştır .Parlamentodaki konuşma ve hareket etme özgürlüklerinden tam olarak yararlanan senatörler aynı zamanda parlamento güvencesine de sahip kılınmışlardır .

Senatörlerin yasal konumları ve sahip oldukları hukuki statü , hak ve özgürlükler ile birlikte görevler de Millet Meclisi içtüzüğünde ayrı maddeler halinde belirlenmiştir .Cumhuriyet senatosu çalışmalarını Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Millet Meclisi ile birlikte yürütmüştür .TBMM binası 27 Mayıs anayasasının kabul edildiği aşamada hizmete açıldığı için, Cumhuriyet Senatosu da aynı binada bulunan ikinci büyük salonu toplantı yeri olarak benimseyerek kullanmıştır .Komisyonlar ve gruplar ile ilgili olarak içtüzükte yapılan düzenlemeler esas kabul edilerek , Cumhuriyet Senatosu organlarının belli bir uyum düzeni içinde çalışmalarını sürdürmesine elverişli bir yasal düzenleme yapılarak ,Türk parlamentosunun daha güçlü bir biçimde çalışabilmesi hedeflenmiştir .TBMM tam üye sayısı içinde yer alan senatörler , Meclisin içinden seçilecek cumhurbaşkanı seçiminde oy kullanma hakkına sahip kılınmışlardır .Cumhurbaşkanlığı seçiminde senatonun yetkili kılınması yanında savaş hali durumunda silahlı kuvvetlerin kullanılmasına karar verme işlemi ile birlikte ,sıkıyönetim kararını onama ve süresini uzatma ,üniversite yönetimine el koyma kararını onama ve ülke çapında seçimlerin yapılması sırasında da ,Cumhuriyet Senatosuna devletin temel hukuk düzeni içinde yer verilmiştir .Ayrıca meclis soruşturmalarının gerektiği gibi yapılabilmesi için soruşturmaların hazırlığı ,komisyonun kurulması ve yüce divana sevk kararının alınmasında da Cumhuriyet Senatosuna yetkiler tanınmıştır .Bu doğrultuda Millet Meclisi ile ortak toplantılar yapılması ve ilgili kararların alınmasında da senatoya yetkiler tanınmıştır .Soruşturmalarla ilgili işlemler daha çok birleşik toplantılar düzeyinde düzene koyulmuştur . TBMM'nin birlik ve bütünlük içinde daha güçlü çalışmalar yürütebilmesi için, meclis içtüzüğü bu doğrultuda amaçlanan kurallara bağlı bir yeni yapılanma oluşumu çizgisinde ele alınarak hareket edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Türk Parlamentosu içinde yerini Millet Meclisiyle birlikte bir çok alanda işbirliği yaparak, yasaların yapılması ya da diğer yasama organı görevleriyle yetkilendirilerek uygulama alanındaki yerini almıştır. Yasama yetkilerinin kullanılması ya da yasaların yapımı sırasında uyulacak kurallar ve izlenecek yol ve yöntemler anayasa ile birlikte diğer yasalar ve içtüzük hükümleri doğrultusunda ele alınarak düzenlenmiştir . Kural olarak Millet Meclisi tarafından kabul edilen tüm yasa ve kararlar bütünüyle Cumhuriyet Senatosunun denetimine tabi kılınmıştır. Mecliste görüşmeleri biten ve karara bağlanan yasalar ya da diğer kurallar ile birlikte bağımsız kararlar da resmi gazetede yayınlanmadan önce bir anlamda yasama denetimine tabi tutularak ikinci mecliste hukukun oluşturulmasına senatonun katkısı güvenceye

bağlanmıştır. Senatonun reddettiği ya da kabul etmediği bütün yasalar ve kararlar gene aynı çizgide ikinci kez Senatonun önüne gelerek görüşülmüştür.

Millet Meclisinin kararlarında ısrar edebilmesi gibi bir hareket serbestliği alanı Senato için de düşünülmüş ve böylece yasama alanında hukuk devletini güçlendirerek hatasızlık seviyesine varan çalışmaların yapılabilmesi amaçlanmıştır .Hükümet tarafından meclise gönderilen yasa ve düzenleme önerilerinin hatasız ve hukuka uygun bir biçimde kabul edilebilmesi için meclis ve senatonun birlikte çalışarak ve gerektiği aşamada birbirlerine yardım ederek hem yasal düzenlemelerin oluşumu hem de çıkan kararların her açıdan denetiminin yapılarak hukuk sisteminin geliştirilmesi için gerekli olan çalışmaların ,TBMM çatısı altındaki faaliyetler aracılığı ile tamamlanmalarının gerekli olduğu uygulama açısından dikkate alınması gerekmektedir .Yasama denetimi yapmakla görevlendirilen Cumhuriyet Senatosu Millet Meclisi ile birlikte yasama gücünün hukuka uygun bir biçimde çalışması için gerekli olan her türlü yetki ve görevlendirme işlemlerine uygun bir çalışma düzenine sahip olması gerekli olan bir çizgide sağlanmaya çalışılmıştır .

İkinci meclis olarak Senato'nun yetkilerinin sınırlı bir biçimde tanınması bir anlamda göreceli bir yetkilendirme olarak görülmektedir. Cumhuriyet Senato'su kendi bütçesini yaparak geleceğe dönük faaliyetleri açısından yetkili kılınmış ama bu tür yetkilerin sınırlı olarak tanınması yüzünden de mutlak anlamda kendi geleceğini belirleme şansından uzak görünmemektedir. Senato ikinci meclis olarak anayasada yer alırken, bu meclisin yetkileri de ikinci derecede benimsenmiştir. Plan, kamu ekonomik kuruluşları ve kitaplık karma komisyonları, Millet Meclisi ile birlikte yapılan toplantılarda oluşturulmuştur.

1961 anayasası ile getirilen Cumhuriyet Senatosu yapılanması 1982 anayasasına kadar uygulamada kalmış ve yirmi yılı aşkın bir süre Türk Parlamentosu çatısı altında , yasama ve denetim işlevlerinin yerine getirilmesinde önemli görevler üstlenerek Türkiye'de yasama ve denetim çalışmalarının en üst düzeyde gerçekleştirilmesi açısından önemli katkılar sağlamıştır .Her kamu etkinliğinin denetime gereksinme duyması nedeniyle yasama faaliyetinin denetimi de Senato aracılığı ile yerine getirilmeye çalışılmıştır . Yirmi yıllık bir uygulamanın getirdiği olumlu sonuçların bugünün parlamentoları ve Millet Meclisleri yapılanması açısından ele alınarak incelenmesi aracılığı ile Senatolu bir yasama organının daha üst düzeyde gelişmiş ve kaliteli denetim sağladığı, yasama görevinin gerektiği gibi yerine getirilmesi sırasında meclisteki yanlışlıkların hepsinin giderildiği Senato etkinlikleri incelenirken ortaya çıkmaktadır.

Yirminci yüzyıl sonlarına kadar anayasal düzenlere uygun bir düzeyde yasama çalışmalarını sürdürülürken, senatoların cumhuriyet rejimlerinin daha gelişmiş bir çizgide çalışmalarını

yürütebilmesi açısından gerekli olan hukuk desteğini sağlayarak devletlerin daha etkin varlıklarının sürdürülmesine önemli destekler getirdiği anlaşılmaktadır. Ne var ki, yirmi birinci yüzyıla gelinmesiyle birlikte ortaya çıkan otoriter rejim arama hayalleri içinde çağdaş cumhuriyet devletlerindeki demokrasi rejimlerinin, hızla yozlaşarak devlet düzenlerini tehdit etmeye başladığı görülmektedir. Çağdaş devlet düzenlerinin dayandığı kuvvetler ayrılığı sisteminin getirdiği anayasal dengeler içinde ,bu döneme kadar iyi kötü yolunu ve hedeflerini koruyan demokratik rejimlerin denetimsizlik ve hukuk dışı çizgilere kaymak gibi yozlaşma eğilimleri göstermesi nedeniyle , bugünün dünyasında Cumhuriyet Senatolarına yönelen yeni bir arayış eğilimi ,giderek kamu oyu önünde ortaya çıkmakta ve yükselerek var olan devlet yapılarını ,yeniden ikinci meclis denetimlerine dönme noktasında yönlendirmektedir .

Her arabanın ya da hareket eden motorların gereksinme duyduğu gibi devletlerin temel organları olan yasama kurumlarının hukuka uygun çalışabilmesi için, yasama alanında fren görevi yapacak Cumhuriyet Senato'larına gerek vardır. Bazan Millet Meclisleri çoğunluğu ele geçiren ve hiçbir sınır tanımayan güçlü iktidarların yönetimine tanık olurken, Meclis'te mutlak çoğunluk sağlayarak hiçbir anayasa ya da yasal sınırlama tanımadan sınırsız bir otorite kullanımını ile keyfi bir uygulamaya yönelen yozlaşmış iktidarların işbaşına gelerek, akıllarına estiği gibi bir yönetime yönelebildikleri görülmüştür. İktidar çoğunluğunu ele geçiren siyasal partiler ya da örgütlerin her türlü keyfiliklerin ötesine giderek ellerine geçirmiş oldukları devlet yönetiminden gelen otoriteyi sınırsız bir biçimde kullanarak anayasa ve yasaları tehdit etme noktasına girdikleri görülebilmektedir.

İktidar çoğunluğunun Millet meclisini çoğunluk baskısı ile ele geçirdikten sonra hiçbir sınır tanımadığı bir aşamada, Meclis çoğunluğunu ele geçirerek hak ve özgürlüklere karşı bir tehdit durumu ortaya çıkabilmektedir. İşte bu gibi olumsuz durumların meclis içinde önlenerek diktatörlüğe giden otoriter rejimlerin önünün kesilmesi gerekmektedir. Böylesine bir denge düzenin korunabilmesi için hak ve özgürlükleri tehdit ederek cumhuriyet devleti ile demokrasi rejimini ortadan kaldırmaya yönelen tüm hukuk dışı otorite ve iktidarlara karşı hukuk düzeninin ve anayasal devletin freni görevini yapabilecek bir Cumhuriyet Senatosu organına, eskisinden çok daha fazla gereksinme bulunmaktadır. Cumhuriyet senatosunun elindeki yetkiler ve var olan yapılanmasının devreye girmesiyle, hukuk devletinin fren mekanizması öne çıkarak önleyici misyonu ile bozulan siyasal dengeleri yeniden tesis edebilecektir. Senato freni ile demokrasiyi ve cumhuriyeti ortadan kaldırma girişimlerine karşı senato freninin acil olarak devreye girmesi gerekmektedir. Türkiye'de çeyrek yüzyıla yaklaşan bir otoriter rejim yüzünden vatandaşlar temel hak ve özgürlüklerine kaybetme aşamasına gelmiştir. Artık Türk halkı iyice otoriter bir baskı düzeni ile karşı karşıya kalmamak için, acilen bir frene gereksinme büyümektedir . Türkiye yeniden çağdaş bir demokrasiye yönelebilmek için acil noktada bir

siyasal frene gerek duyulmaktadır. Yeni anayasa hazırlıklarının başladığı bu aşamada Cumhuriyet Senatosunun yeniden kurularak yeni anayasaya konulması sayesinde, devleti ve hukuk düzenini kurtaracak siyasal frene kavuşulacaktır.

İMECE

Yüksek çözünürlüğe sahip gözlem uydusu İMECE

Yerli ve milli imkanlarla üretilen yüksek çözünürlüğe sahip ilk gözlem uydusu İMECE uzaydaki yörüngesine fırlatılıyor

Ağırlık: 700 kg

Çözünürlük: Metre Altı

Hizmet Ömrü: 5 yıl

TÜBİTAK

Görüntü alanı (tek kare) **16x16 km**

Tasarım, üretim, entegrasyon ve test faaliyetlerinin tamamı yurtiçinde gerçekleşti

İMECE ile **AKUP**, **KILIÇSAT** ve **CONNECTA T2.1** küp uyduları da gönderilecek

DÜNYANIN HER YERİNDEN yüksek çözünürlüklü görüntü SAĞLAYACAK

Hizmet alanları

- Savunma
- Afet Yönetimi
- Çevre ve Şehircilik
- Tarım ve Ormanlık

10.04.2023 Kaynak: TÜBİTAK

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/33296>

YAPAY ZEKA GELECEĞİN MESLEKLERİNİ NASIL ETKİLEYECEK?

Zafer Küçükşabanoğlu, Yapay Zeka Politikaları Derneği (AIPA) Kurucusu ve Başkanı

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-yapay-zeka-mesleklerin-gelecegini-nasil-etkileyecek/2866119>

Yapay zeka, artık geleceğin değil bugünün teknolojisi oldu. 2030 yılına kadar 15,7 trilyon dolar ekonomik hacim yaratacak bir teknoloji ve ülkelerin ekonomik kalkınmalarının da itici gücü olacağını söylememiz mümkün. Yapay zeka, yakın gelecekte tarımdan enerjiye, savunmadan eğitime kadar her alana nüfuz etmiş olacak.

Yatırım bankası Goldman Sachs'ın raporunda yer alan "Yapay zeka 300 milyon tam zamanlı işin yerine geçebilir." ifadesi bir hayli dikkati çekicidir. Yine aynı raporda "Yapay zeka aynı zamanda yeni işlerin ortaya çıkmasını ve verimliliğin daha da yükselmesini sağlayabilir." ifadesi de vurgulanıyor. Yine Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) verilerine göre yapay zekanın 2025 yılına kadar 85 milyon istihdam kaybına yol açarken 97 milyon yeni istihdam

yaratacağı öngörülüyor. Yapay zeka ile başlayan teknolojik dönüşümün, kimi meslek grubunu ortadan kaldırırken kimi meslek grubunu da dönüştüreceği aşikardır.

Yapay zekayla beraber ön plana çıkacak 5 meslek

Her değişim, başka değişimlerin de habercisidir. Yapay zekanın dönüştürücü etkisiyle birlikte birçok mesleğin form değiştirmesi kaçınılmazdır. Burada atılması gereken ilk adım, bu dönüşüme dair heyecan ve merak duymak ve ortaya çıkacak yeni mesleklere ayak uydurabilmek için yetkinliklerimizi artırmaktır. Bu yetkinliklerin en başında da teknolojik bilgi birikimi geliyor. Günümüz dünyasında "Ne yaparsan yap, teknoloji ile yap" dönemine geçmiş bulunuyoruz. Hukuk, tıp, mimarlık ve siyaset gibi meslek gruplarında da özellikle 2025 yılı sonrasında yapay zekayla ilgilenmek zorunda kalacağımız bir döneme girildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Özellikle 2025 yılında yapay zekanın daha da gelişmesiyle birlikte aşağıdaki 5 mesleğin ön plana çıkacağını söyleyebiliriz.

Derin kurgu tespit uzmanlığı

Ön plana çıkacak mesleklerden birincisi, deepfake (derin kurgu) tespit uzmanlığıdır. Yapay zekanın alt çalışma alanlarından birisi olan deepfake, adını yavaş yavaş duymaya başladığımız ve yakın gelecekte de adını sıklıkla duyacağımız bir kavramdır. Derin kurgu adı verilen teknoloji, en temel haliyle derin öğrenme tekniği kullanılarak oluşturulan videolardaki "dijital yüz ve ses nakli"dir. Yapay zeka kullanılarak oluşturulan bu teknolojinin bugün geldiği noktada, dijital bir görüntüyü birkaç tıklarla değiştirip yüzü, sesi, mimikleri ve konuşmasıyla kişilerin kendisinden ayırt edilemeyecek kadar inandırıcı, gerçek dışı videolar üretilebiliyor. Bir kişinin hiç söylemediği veya yapmadığı bir şeyi söylüyormuş veya yapıyormuş gibi görünmesini sağlamak için oluşturulabilen bu videoların, günümüzün ve yakın geleceğin en büyük tehlikelerinden biri olarak gelişmekte olduğunu ifade edebiliriz. Kişi ve kurumların mahremiyetini zedeleyebilecek, itibarını sarsabilecek, hatta uluslararası krizlere sebep olabilecek derin kurguyu tespit edebilecek teknolojilerin daha fazla geliştirilmesi gittikçe önem kazanacaktır. Derin kurgu tespit uzmanları, medya ve uluslararası ilişkiler alanı başta olmak üzere kamu ve özel sektörde rahatlıkla istihdam edilecektir.

Uzay turizm rehberliği

Yapay zekanın gelişmesiyle beraber ön plana çıkacak ikinci meslek, uzay turizm rehberliğidir. Son ayların en popüler konularının başında uzay konusu geliyor. Geçmişe göre uzayı daha fazla konuşuyoruz ve konuşmaya devam edeceğiz gibi gözüküyor. Uzay aynı zamanda tüm

insanlığın da merak ettiği bir konu. Elon Musk, Jeff Bezos gibi teknoloji girişimcilerinin de bu alana yönelmesi uzay konusundaki heyecanı ve merakı daha da artırıyor. Geçtiğimiz aylarda Gateway Vakfının 2027 yılında uzayda otel açılacağını duyurması da bu heyecanı bambaşka bir yöne taşıdı. Uzayda yaşamın başlaması ve otellerin açılacak olmasıyla birlikte birçok ihtiyacın karşılanması da gerekecek. Bu noktada, yapay zeka dünya yörüngesinde uzay atıklarını temizlemek, uzay görevleri tasarlamak ve veri işlemek gibi birçok farklı kritik amaç için kullanılabilir. Dünya gözlem uyduları devasa miktarda veri üretiyor. Yer istasyonları tarafından parçalar halinde alınan bu veriler analiz edilmeden önce tekrar bir araya getirilmelidir. Uydu verilerinin bu analiz işlemi için yapay zekanın kabiliyetlerine fazlasıyla ihtiyaç duyulacaktır. Ayrıca otonomlaşan uzay araçları ve karar vermesi yetisi kazanan robotlar da uzay ekosisteminin geleceğinde büyük rol oynayacaktır. Bu gelişmelerin sonucunda uzay konusuna hakim kişilerin ve uzay turizm rehberliğinin popülerliği anbean artacak gibi gözüküyor. Bundan sonraki süreçte de uzayı keşfetmek adına daha büyük adımlar atılırken uzayla ilgili her mesleğin ön plana çıkacağını söyleyebiliriz.

İklim teknolojileri uzmanlığı

Yaşanan teknolojik gelişmeler sonucu ön plana çıkacak diğer bir meslek, iklim teknolojileri uzmanlığıdır. Yakın geleceğin en önemli sorunlarından biri kuşkusuz ki kapımıza dayanan iklim değişikliğidir. Bu değişikliğin beraberinde getirdiği küresel ısınma gibi konuların yakın gelecekte insanlık için büyük sorunlar oluşturabileceği fikri her geçen gün artarken iklim değişikliği alanında yapılan çalışmalar yoğunlaşarak devam ediyor. Enerjinin üretimi, güvenli depolanması, dağıtımı gibi süreçlerde sera gazı salımını azaltacak yapay zeka teknolojisi, enerji verimliliğini artıracaktır. Ayrıca enerjinin tüketildiği yere yakın üretilmesini ve depolanmasını destekleyecek mikro teknolojiler de ön plana çıkabilme potansiyeline sahiptir. Yapay zeka, biyolojik çeşitliliğin tespitine ve korunmasına etkin bir şekilde yardımcı olabilir. Bunun yanı sıra uydu görüntüleri sayesinde bitki örtüsündeki değişiklikler anbean izlenerek tanımlanabilir. Bu gibi şekillerde konuya yapay zekayla çözüm bulma konusunda etkili olabilecek iklim teknolojileri uzmanlığı, özellikle özel sektörün çok ilgisini çekecektir. Ayrıca bu konuyla ilgili her girişim unicorn (Turcorn) seviyelerine ulaşma potansiyeline sahip olacaktır.

ChatGPT analistliği

Yakın gelecekte yaşanan değişimlerle beraber ön plana çıkacak bir diğer meslek, ChatGPT analistliğidir. Yapay zekanın alt çalışma başlıklarından birisi olan ve eğitim başta olmak üzere her alanı dönüştürmeye başlayan ChatGPT'ye yapay zeka destekli dijital asistan diyebiliriz. ChatGPT'ye yemek tarifi sorabilir, web sitesi içeriği tasarlayabilir, hatta makale bile

yazdırabilirsiniz. Geçtiğimiz aylarda lansmanı yapılan ChatGPT-4 ile birlikte gün geçtikçe daha da gelişen bu teknolojiye A'dan Z'ye her şeyi sorabiliyorsunuz. Hal böyle iken, ChatGPT analistlerine devlet kurumlarında, özel sektörde ve özellikle de akademik camiada ciddi şekilde ihtiyaç duyulacaktır.

Metaverse polisliği

Yapay zeka teknolojilerinin gelişmesiyle beraber ön plana çıkacak beşinci meslek, metaverse polisliğidir. Son dönemde en sık duyduğumuz kavramlardan biri hiç şüphesiz ki metaverse. Günümüzde çok popüler ve sıra dışı bir kavram olan metaverse, bundan tam 31 yıl önce 1992 yılında Amerikan bilim kurgu yazarı Neal Stephenson tarafından yazılan "Snow Crash" isimli romanda yer aldı. İnternetin sanal gerçeklik temelli bir biçime evrileceğini öngören bu romanda insanlar, çevrim içi dünyayı keşfetmek için kendilerinin dijital avatarlarını kullanarak hayatlarının distopik gerçekliğinden kaçmış olur.

2021 Ekim ayında da Facebook'un çatı şirketi adını Meta olarak değiştirdi. Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg'in, sürpriz bir şekilde bu kararı açıklamasıyla birlikte hayatımızın merkezine giren bu kavram uzun yıllar boyunca hayatımızdan hiç çıkmayacak gibi görünüyor. Yapay zekanın katalizör görevi gördüğü metaversede kullanıcıların sayısı arttıkça olası tacizlerin, siber zorbalıkların, dolandırıcılıkların ve kara para aklama gibi suçların listesi de potansiyel şekilde genişleyecek. Bu problemlerin artmasıyla birlikte olayların önce takibinin yapılması, daha sonra da önüne geçilebilmesi için metaverse polisliği mesleği yakın zamanda ön plana çıkacaktır. Interpol'ün geçtiğimiz aylarda metaversede merkez binası açması bunun ilk işareti olarak görülebilir.

Hızla değişen ve gelişen teknoloji, yeni ihtiyaçları beraberinde getirerek eski ihtiyaçları dönüştürmeye zemin hazırlıyor. "Ne yaparsan yap, teknoloji ile yap" dönemine girildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Teknolojiyi yakından takip ederek mevcut işine entegre edebilecek olanlar bu durumdan kazançlı çıkacaklardır. Oxford Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırmaya göre, gelecek 20 yılda pek çok meslek otomatik olarak yapılabilecek ve bu mesleklerde insan gücüne ihtiyaç daha da azalacak ya da hiç ihtiyaç duyulmayacak. Yapay zekanın bu denli ilerlemesi ve robotların destek elemanı olarak endüstride yer alması kaçınılmaz bir durum. Özellikle de fiziksel yapılan bazı işlerin makineler tarafından daha fazla yapılacak olması bekleniliyor. Öne çıkan bu meslek gruplarının yanı sıra müşteri hizmetleri ve satış temsilcileri, kasiyer, hakem, banka çalışanı, emlakçı, matbaa operatörü, kurye ve spiker gibi meslek gruplarının da yapay zekanın dönüştürücü etkisiyle kaybolma noktasına giderek evrimleşeceğini söylememiz mümkündür.

KURAKLIK TEHLİKESİNE KARŞI NELER YAPILABİLİR?

Prof. Dr. Levent Kurnaz

Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Müdürü

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/3-soruda-kuraklik-tehlikesine-karsi-neler-yapilabilir/2852450>

1. Kuraklık tehlikesi ne boyutta?

Türkiye, iklim krizinden en kötü etkilenecek bölgelerden biri olan Akdeniz Havzası'nda yer alıyor. Bu bölgede sıcaklıkların diğer bölgelere oranla daha fazla artmasının ötesinde yağışların da bu yüzyılın sonuna kadar yüzde 30'a yakın oranda azalması bekleniyor. Bu azalış, nüfus artışı ile birleştiğinde ciddi gıda sorunlarının ortaya çıkması söz konusudur. Bu nedenle kuraklık ülkemizin günümüzün en büyük sorunlarından biridir ve gelecekte de etkisini artırarak sürdürecektir.

Bu sene yaşamakta olduğumuz kuraklık aşırı derecede şiddetlidir. Aşırı kuraklıktan anlamamız gereken, ülkemizin yarısından fazlasına normalde düşmesi gerekenin yarısından az yağış düşmüş olmasıdır. Yağışın bu derece azalması çoğu büyükşehir açısından önemli bir su kıtlığı

yaratacaktır. Bugün bile İstanbul, İzmir ve Bursa gibi uzun süredir daha az yağış alan şehirlerimizdeki barajlarda doluluk oranı kış sonu itibarıyla oldukça azdır.

Yalnız esas dertlenmemiz gereken şey bu kuraklığın yaza sarkması ve bugünle temmuz ayı arasında tarım alanlarının ihtiyacı olan yağışı alamamasıdır. Henüz tarımsal anlamda tehlike çanları çalmasa dahi kısa süre içerisinde gerekli yağışlar başlamadığı takdirde çiftçimiz yaz aylarında zorlanabilir.

Kuraklık bu sene için bölgemize özel bir davranış gösteriyor fakat bu şaşırtıcı bir durum değildir. Gelecek sene Türkiye normale daha yakın bir yağış alırken yeryüzünün başka coğrafyalarında yağış sıkıntısı baş gösterebilir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) California eyaleti geçtiğimiz yıllarda ciddi boyutta kuraklıkla boğuşurken bu kışı aşırı yağışla geçirdi. Dolayısıyla her sene bu seneki kadar kötü olmayacak ama yağışların gittikçe azalacağı fikrine de alışmak zorundayız.

2. Tehlikeyi önlemek için hangi tedbirler alınabilir?

Ülkemizdeki kuraklık riskini azaltmak için uyum önlemleri almak zorundayız. Bugüne kadar ülkemizde alınan ya da alınması planlanan önlemlerin neredeyse tamamı kuraklığın geçici olduğu ve sonunda yağışın olacağı savına dayanıyor. Ne yazık ki iklim değişikliği yağış rejimlerindeki değişimin kalıcı olması sonucunu doğuracaktır. Bu nedenle de alınacak olan önlemler değişikliklere bağlı olarak kalıcı olmak zorundadır.

Özellikle atalarımızın yaptığı gibi yaşam alanlarımızı suyu bol olan bölgelerde yoğunlaştırmamız akıllıca olacaktır. Melen Çayı'ndan suyu İstanbul'a taşımak yerine İstanbul'daki iş olanaklarını Melen Çayı'nın çevresine taşımak orta ve uzun vadede daha kalıcı bir çözüm oluşturacaktır. Birleşmiş Milletler (BM) öngörülerine göre, 2050 yılına kadar şehirli nüfusun 2 milyar artması bekleniyor. Ancak bu artışın büyük kısmı bugünkü büyük şehirlerde değil orta ölçekli (500 bin ila 1 milyon arası nüfusu olan) şehirlerde yoğunlaşacaktır. Bu nedenle de suya erişimi olan ve iklim değişikliğinden nispeten daha az zarar göreceği bölgelerde gerekli altyapının şimdiden oluşturulması geleceğimizi de garanti altına alacaktır.

Bunun ötesinde suyumuzun dörtte üçünü tarımda kullandığımızı unutmadan, bir yandan tarımda kullandığımız suyu azaltacak damla sulama gibi yöntemlerin tüm ülkede acilen hayata geçirilmesi gerekiyor. Öte yandan içinde yaşadığımız kuraklığın geçici olmadığını bilincine vararak kuraklığa daha dayanıklı bir tarım desenine geçmemiz tarımsal çıktımızın sürdürülebilirliği açısından elzemdir.

3. Gelecekte olası senaryolar nelerdir?

Üzerinde yaşadığımız topraklarda bu sene gördüğümüz kuraklığın gelecek senelerin yeni normal olacağını bilincine varmamız gerekiyor. Elbette gelecekte her senenin bu derece kurak olmasını beklemiyoruz. Ancak hazırlıklarımızı böylesi kuraklıklara karşı yapmamız iyi bir fikir olacaktır. İçinde yaşadığımız coğrafyanın her geçen sene daha da kuraklaşması hazırlıklı olmamızı gerektiren dış faktörleri de yavaş yavaş ortaya çıkarıyor. Artan sıcaklar ve azalan yağışlar gıda üretimini zorlaştırıyor. Ancak bu olumsuz faktörlere rağmen nüfus artışı hız kesmeden devam ediyor. Çevre ülkelerdeki durum ülkemize kıyasla daha kritik. Orta vadede, kuraklık ve sıcak hava dalgaları nedeniyle beklenen kitlesel kayıplar, yakın coğrafyamızdaki pek çok topluluğun daha elverişli alanlara doğru göç etmesi sonucunu doğuracaktır. Ülkemizin de bu göç yolları üzerinde bulunması ve Avrupa Birliği'nin (AB) sınırlarını kapatması ülkemizi yakın gelecekte çok sayıda iklim mültecisiyle karşı karşıya bırakabilir.

Bir yanda kuraklık ve azalan su kaynakları, diğer yandan artan nüfus ve beklenen iklim göçleri ülkemizin kendisini çok daha iyi hazırlamasını gerekli kılıyor. Kolayca görülebileceği gibi iklim krizi sadece bir uzmanlık alanının değerlendirip hazırlık yapabileceği bir konu değildir. Bu konunun tarımdan dış politikaya, su kaynaklarından ulusal güvenliğe çeşitli boyutları ile değerlendirilip çözümler üretilmesi geleceğimizi garanti altına alabilmemize yardımcı olacaktır.

Prof. Dr.
Cemil Taşçioğlu
"HOCALARIN HOCASI"

3 yıl önce Kovid-19'dan vefat eden Prof. Dr. Cemil Taşçioğlu, yakınları, meslektaşları ve yetiştirdiği öğrencileri tarafından mesleğine bağlılığı, pozitif enerjisi ve yardımseverliğiyle anılıyor

1952
Ömrünü mesleğine adayan ve kendisi gibi birçok hekim yetiştiren "hocaların hocası" Dahiliye Uzmanı Prof. Dr. Cemil Taşçioğlu, 1952'de Rize'de dünyaya geldi

2 yaşındayken ailesi **İstanbul'a taşındı**

İstanbul Üniversitesi (İÜ) İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirmesinin ardından **Şanlıurfa'da 6 yıl** hekimlik yaptı

İÜ **İstanbul Tıp Fakültesi Genel Dahiliye Kliniği'nde** ihtisasa başladı

Doçent ve profesör unvanını aldı

2020
Taşçioğlu, **16 Mart'ta ateş, öksürük ve nefes darlığı şikayetleri nedeniyle** görev yaptığı hastanede tedavi altına alındı

Durumunun ağırlaşması üzerine **18 Mart'ta yoğun bakım ünitesine** kaldırıldı

1 Nisan'da tüm müdahalelere rağmen **kurtarılamayarak hayatını kaybetti**

Taşçioğlu'nun ismi, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla **Prof. Dr. Cemil Taşçioğlu Şehir Hastanesi'nde** yaşatılıyor

01.04.2023

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/33165>

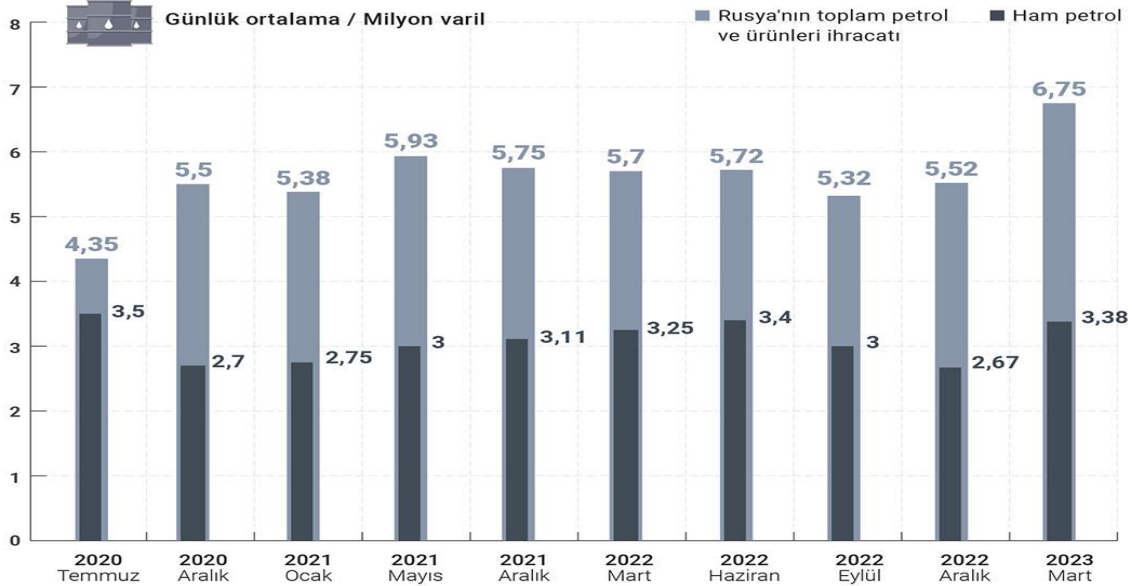
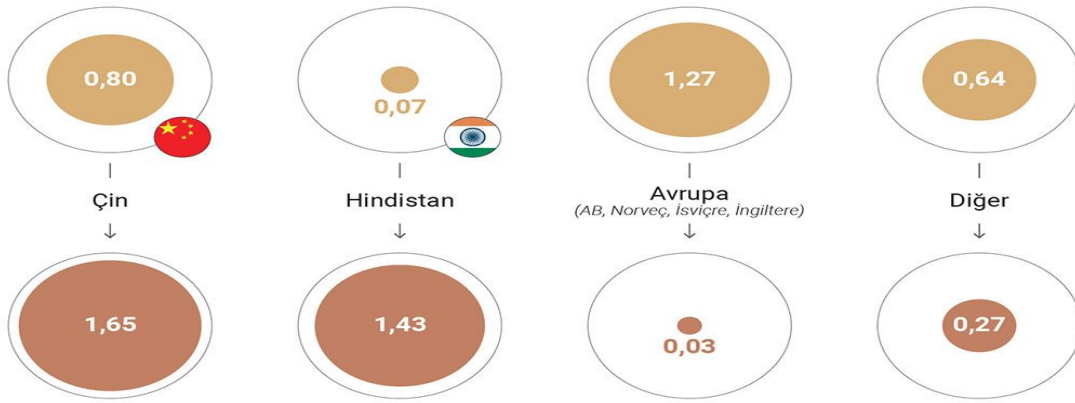

Rusya, martta ham petrol ihracatının yüzde 91'ini Çin ve Hindistan'a yaptı

Rusya, martta günlük 3,38 milyon varil olan ham petrol ihracatının yüzde 91'ini Çin ve Hindistan'a yaptı. Çin, günlük 1,65 milyon varille Rus ham petrolünün en büyük alıcısı oldu

RUSYA'NIN HAM PETROL İHRACATINDA ÜLKELERİN PAYI
Günlük ortalama / Milyon varil

● Mart 2022 ● Mart 2023

05.04.2023 Kaynak: Vortexa

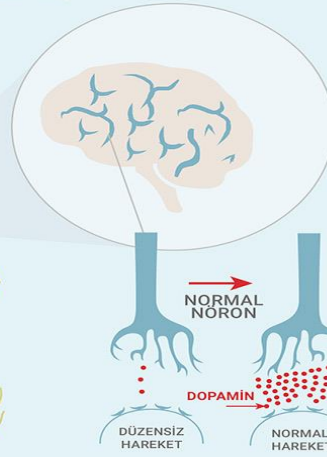
<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/33216>

Parkinson'a yakalananların sayısı 2040 yılında 12 milyonu aşabilir

Hastalığa yakalananların çoğunluğunu 60 yaş üstü kişiler oluştururken, dünya genelinde 10 milyondan fazla kişi Parkinson ile mücadele ediyor

Parkinson nedir?

- İlk kez 1817'de Londra'da doktor James Parkinson tarafından tanımlandı
- Yaşın ilerlemesiyle beyinde dopamin salgılayan hücrelerin azalmasına bağlı olarak ortaya çıkıyor
- Hareket bozukluklarına ve istem dışı hareketlere neden oluyor
- En yaygın belirtileri kas sertliği, hareket sıkıntısı ve titreme

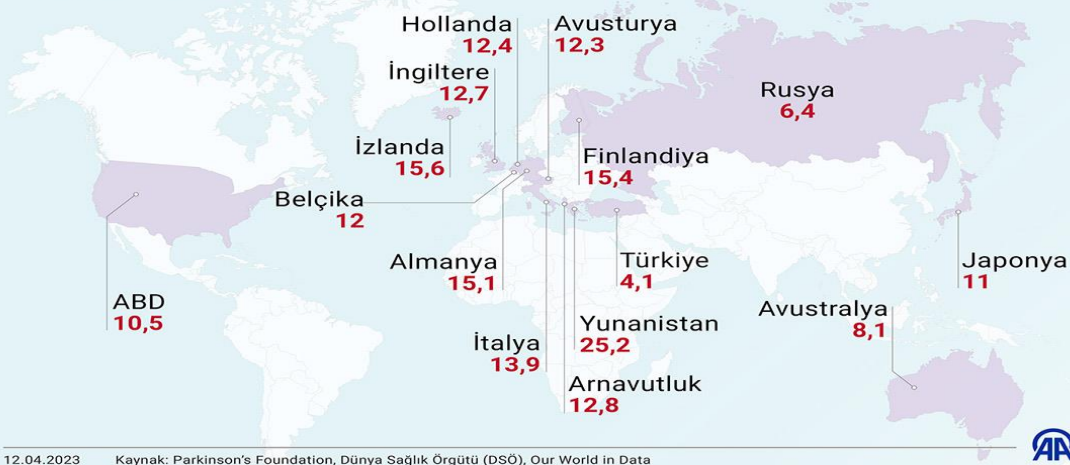

Dünya geneli Parkinson hastası sayısı **10 milyon**

Parkinson kaynaklı ölüm sayısı (2019) **329 bin**

Bazı ülkelere göre Parkinson hastalığından hayatını kaybedenlerin sayısı (2019)

Her 100 bin kişide vefat sayısı

IMF, küresel ekonomik büyüme tahminlerini düşürdü

Uluslararası Para Fonu (IMF), küresel ekonomik büyüme tahminini bu yıl için yüzde 2,9'dan yüzde 2,8'e ve 2024 için yüzde 3,1'den yüzde 3'e düşürdü

IMF'nin 2023 büyüme tahmini

	Önceki (%)	Revize (%)
Küresel ekonomi	2,9	2,8
ABD	1,4	1,6
Avro Bölgesi	0,7	0,8
Almanya	0,1	-0,1
Fransa	0,7	0,7
İtalya	0,6	0,7
İspanya	1,1	1,5
İngiltere	-0,6	-0,3
Rusya	0,3	0,7
Çin	5,2	5,2
Türkiye	3	2,7

12.04.2023 Kaynak: IMF

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/33340>

Yörüngedeki uzay çöpleri, uydular ve uzay araçları için tehlike oluşturuyor

Binlerce kullanılmayan uydu ve fırlatılan roketlerden arta kalan parçalar, Dünya yörüngesinde uydular ve uzay araçları için çarpışma riskini oluşturuyor

1957

1957'de Sovyetler Birliği, Sputnik-1 adlı ilk uyduyu Dünyanın yörüngesine gönderdi

1957'den bu yana

6.050'den
fazla roket fırlatıldı

Yörüngede
56.450
takip edilebilir
cisime neden oldu

28 bin 160'ı
uzayda kaldı

4 bini
aktif uydu

1961'den bu yana yörüngede
560'tan fazla parçalanma
olayı kaydedildi

11.04.2023

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/33322>

Ruanda soykırımında kaybettiği 800 bin yurttaşı için ağlıyor

Soykırım faillerini yargılayan Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi zaman zaman suçluları cezalandırma konusunda yetersiz kalmakla eleştiriliyor

1987

Hutuların iktidarı ele geçirmesi sonrası sürgüne gönderilen Tutsiler, Ruanda Yurtsever Cephesini (RPF) kurdu

1 Kasım 1990

Tutsiler, Uganda'dan saldırı başlatarak ülkenin kuzeyini ele geçirdi

6 Nisan 1994

Hutu olan Ruanda Devlet Başkanı Juvenal Habyarimana'nın uçağı düşürüldü

Saldırının ardından Tutsilere karşı Kigali'de ilk saldırılar gerçekleştirildi

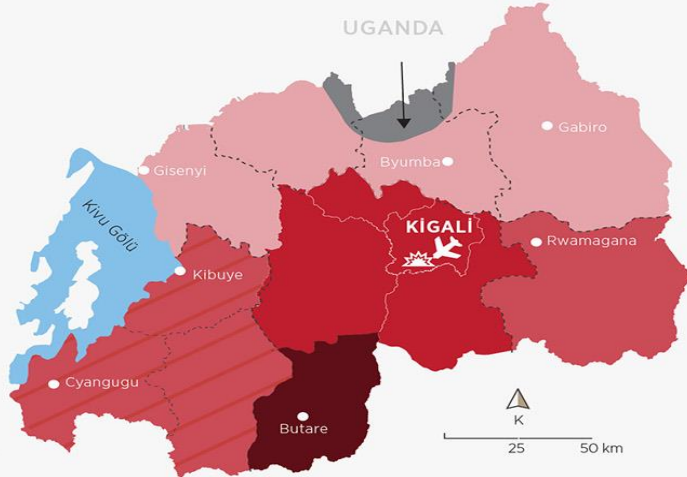
23 Haziran

Fransa, ülkenin güneybatısında sığınmacılar için güvenli bölge oluşturmak amacıyla Turkuaz Operasyonu'nu başlattı

Fransa, soykırımı engellemek yerine soykırımcılara silah ve mühimmat desteği sağladı

17 Temmuz

Ordu ülkede kontrolü sağladı ve soykırım eylemleri sona erdi

RUANDA

Bölgelere göre soykırımın yoğunluğu

6 Nisan-17 Temmuz 1994

Ruanda soykırımı
3 ay sürdü

800 bin kişi hayatını kaybetti

"Dijital birlik" sahaya çıkmaya hazırlanıyor

Türk savunma sanayisi bünyesinde geliştirilen insansız hava, kara ve deniz araçlarının birlikte görev yapacağı "dijital birliğin" bu yıl sahaya çıkması hedefleniyor

BULUT ALTI İHA (BAHA)

OTONOM İNSANSIZ HAVA ARAÇLARI

BARKAN İKA

OTONOM İNSANSIZ KARA ARAÇLARI

- Müşterek hareket
- Platform otonomisi
- Otonom karma sürü sistemleri
- Akıllı haberleşme
- Otonom konvoy ve devriye
- Silahlı keşif ve gözetleme
- Robot kol ve bomba imha

İKA

Otonom yol bulma ve sürülebilir yol tespiti

Engel tespit

3 boyutlu haritalandırma

İHA

Alan tarama

Bulut altı otonom hava aracı

30.03.2023

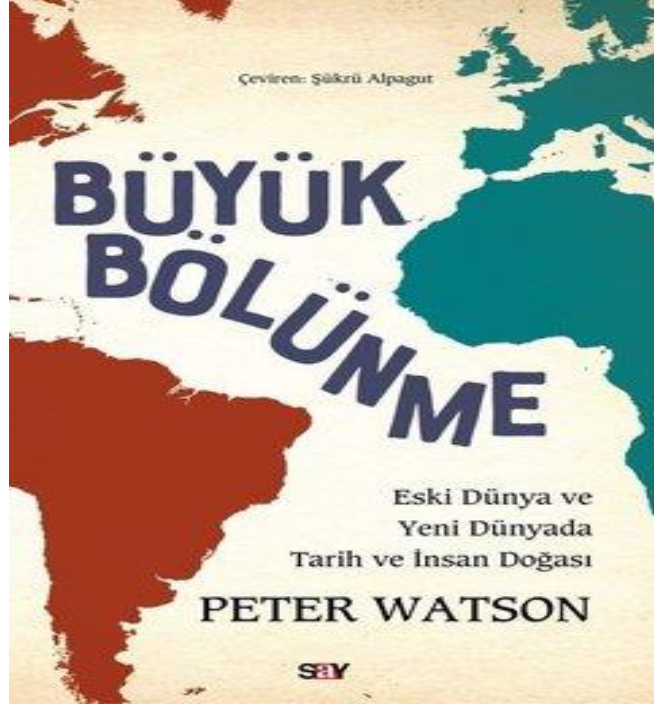

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/33127>

KİTAP ÖNERİSİ

On binlerce yıl önce Afrika'dan yola çıkarak dünyaya yayılmaya başlayan insanlar son Buzul Çağı sona ermeden önce Sibirya'ya gelmişlerdi. Daha sonra, günümüzden yaklaşık 18.000 yıl önce, o zamanlar okyanus seviyelerinin çok düşük olmasından dolayı bir kara köprüsü halinde olan Bering Boğazı'nı yürüyerek geçip Amerika kıtasına ulaştılar. Ancak Buzul Çağı'nın sona ermesinden sonra Bering Boğazı suyla doldu ve Amerika kıtasındaki insanların diğer kıtalardakilerle bağlantısı kesildi.

Birbirinden habersiz iki nüfus arasındaki bölünme Kolomb'un Amerika'yı keşfine kadar devam etti. Bu zaman diliminde Eski ve Yeni Dünya insanların gelişimini araştıran Büyük Bölünme'de Peter Watson insanlık tarihine yeni bir anlayış kazandırmak için arkeoloji, antropoloji, jeoloji, meteoroloji, kozmoloji ve mitolojinin ustaca ve orijinal bir sentezini sunuyor.

Bu iki nüfusun paralel gelişmesi, bir anlamda, dünyanın tanık olduğu en büyük doğal deneydi. Elbette laboratuvar deneyi anlamında, dört başı mamur bir deney değildi, yine de karşılaştırma açısından büyüleyici bir deney, doğayla insanın nasıl etkileşime girdiğini görmek, kendimizi kendimize açıklamak için bulunmaz bir fırsattı.